

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:

**Завідувач кафедри,
д. держ. упр., професор**

_____ **І. П. Приходько**

« ____ » _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

**Стан та напрями удосконалення управління системою фінансово-
економічної безпеки підприємства**

**Виконала: студентка
освітньо-професійної програми
«Управління фінансово-
економічною безпекою»
зі спеціальності
073 «Менеджмент»
Генієвська О.В.**

Керівник: доц. Губарик О.М.

Форма № Н – 9.01

(затверджена наказом
МОН молоді спорту України
від 29 березня 2012 року № 384)

Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра Обліку, аудиту та управління фінансово-економічною безпекою
Освітній ступень: Магістр
Освітньо-професійна програма «управління фінансово-економічною безпекою»
Спеціальність 073 «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
« _____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу магістра

Генієвській Ользі Вадимівні

1. Тема дипломної роботи: «Стан та напрями удосконалення управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства»

Керівник роботи Губарик Ольга Миколаївна, к.е.н., доцент
затверджені наказом ДДАЕУ від « 08 » жовтня 2021 р. № 3180

Строк здачі студентом роботи – 10 грудня 2021 р.

2. Вихідні дані до роботи Закони України, навчальні посібники, інтернет-ресурси, облікові дані та звітність СТОВ «Дніпро-Н».

3. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які необхідно розкрити) Вступ. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки підприємств. Інформаційне забезпечення процесу управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства. Шляхи удосконалення управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства. Висновки і пропозиції.

4. Перелік графічного матеріалу Функціональні складові економічної безпеки. Найпоширеніші види ризиків суб'єктів підприємництва. Характеристика системи фінансової безпеки підприємства. Система фінансової безпеки та її склад. Задачі менеджменту фінансової безпеки підприємства. Структура відділу фінансово-економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н». Оцінка економічної безпеки підприємства за 2020 рік. Схема областей економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н». Результати розрахунків складових методики оцінки рівня фінансової безпеки СТОВ «Дніпро-Н» за реальними даними та з урахуванням запропонованих змін. Значення комплексних показників – складових інтегрального показника стану фінансової безпеки для СТОВ «Дніпро-Н». Сильні і слабкі сторони СТОВ «Дніпро-Н». SWOT-таблиця СТОВ «Дніпро-Н». Зміст та послідовність етапів побудови системи контролінгу фінансової безпеки підприємства. Характеристика

окремих видів контролінгу фінансової безпеки підприємства. Формування принципових алгоритмів дій щодо усунення різноманітних відхилень фактичних показників фінансової безпеки підприємства від передбачених.

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

6. Дата видачі завдання 10 березня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки підприємств	Березень - Квітень 2021р.	
2	Інформаційне забезпечення процесу управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства	Травень - червень 2021р.	
3	Шляхи удосконалення управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства	Липень - вересень 2021 р.	
4	Вступ, висновки і пропозиції	Листопад 2021р.	
5	Список використаних джерел	Жовтень 2020 р	
6	Оформлення роботи	Листопад - грудень 2021 р.	

Студентка дипломника _____
(підпис)

Генієвська О.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник дипломної роботи _____
(підпис)

Губарик О.М.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Тема: «Стан та напрями удосконалення управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства».

Магістерська робота містить: 72 сторінок комп'ютерного тексту, 8 рисунків, 7 табл., 12 додатків, 68 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Метою дипломної роботи є розвиток теоретичних і методичних основ фінансово-економічної безпеки підприємства, а також практичних рекомендації щодо оцінки та управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Методи дослідження – аналіз, синтез, методи оптимального управління спостереження, порівняння, дослідження, економічно-статистичний.

Обґрунтовано концептуальні засади побудови та функціонування гнучкої система управління фінансово-економічною безпекою підприємств з урахуванням змін зовнішнього та внутрішнього середовища на засадах комплексного використання інструментів діагностики в контексті економічного захисту інтересів підприємства.

Удосконалено методику оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, шляхом використання SWOT-аналізу та впровадження контролінгу в системі формування фінансово-економічної безпеки підприємства, що дасть змогу оптимізувати та збалансувати сильні та слабкі сторони підприємства в системі функціонування ФЕБ підприємства. Дані пропозиції дозволять підвищити якість роботи досліджуваного підприємства.

Результати впроваджені в діяльність СТОВ «Дніпро-Н» Верхньодніпровського району, Дніпропетровської області.

Ключові слова

СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ, УПРАВЛІННЯ, МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ, ЗАГРОЗИ

Ключевые слова

СИСТЕМА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ, УПРАВЛЕНИЕ, МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЕ, УГРОЗЫ

Key words

SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY, CONTROL, MANAGEMENT MECHANISM, THEATS

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	3
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ	9
1.1. Зміст, сутність категорії «фінансово-економічна безпека підприємства» та її місце в системі економічної безпеки	9
1.2. Поняття управління системою фінансово-економічної безпеки та її складові елементи	12
1.3. Внутрішні та зовнішні загрози фінансово-економічної безпеки підприємства	16
Висновки до першого розділу	19
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	22
2.1. Фінансово-економічна характеристика СТОВ «Дніпро-Н»	22
2.2. Характеристика організації роботи економічної безпеки підприємства та оцінка її стану	29
2.3. Джерела інформації для потреб формування фінансово- економічної безпеки підприємств	33
Висновки до другого розділу	36
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	39
3.1. Удосконалення методології оцінки рівня фінансово- економічної безпеки підприємства	39
3.2. Напрями підвищення рівня фінансово-економічної безпеки сільськогосподарського підприємства та SWOT-аналіз	49
3.3. Контролінг у системі формування фінансово-економічної безпеки підприємства	54

	5
Висновки до третього розділу	58
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Актуальністю теми дослідження є необхідність задоволення вимог харчової безпеки держави та розвиток села безпосередньо залежать від ступеня економічної безпеки аграрних підприємств, яким загрожують ринкові відносини.

Труднощі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства багатогранна та багатоаспектна. Її рішення також залежить від наявності ресурсів, стану факторів підприємства, рівня управління та мотивації працівників до ефективної роботи.

Політичний та економічний стан в країні та світі постійно змінюється, а зовнішнє середовище диктує нові умови, надає нові можливості для зростання, і лише підприємства, здатні забезпечити свою фінансово-економічну безпеку, мають можливість розширюватись і рости. Підприємство є основним елементом економічної системи, тому благополуччя та зростання національної економіки залежать від стану кожного елемента. Тому управління фінансово-економічною безпекою підприємства - одне з найважливіших та актуальних завдань процвітання економіки нашої країни.

Нині становище забезпечення фінансово-економічної безпеки, тобто мінімізація внутрішніх та зовнішніх загроз підприємству, стає дедалі актуальнішою.

Мета і завдання дослідження є розвиток теоретичних і методичних основ фінансово-економічної безпеки підприємства, а також практичних рекомендації щодо оцінки та управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Для досягнення поставленої мети вкрай важливо вирішити наступні завдання:

- розгляд теоретичних засад забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;

- дати загальну фінансово-економічну характеристику досліджуваної організації;
- проаналізувати організаційну роботу відділу фінансово-економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н»;
- розглянути джерела інформації для потреб формування фінансово-економічної безпеки;
- розробити заходи щодо підвищення рівня управління системою фінансово-економічної безпеки для СТОВ «Дніпро-Н».

Об'єктом дослідження є процес управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Предметом дослідження є фінансово-економічної безпека як компетентність суб'єкта підприємництва реалізовувати свою діяльність продуктивно і стабільно впродовж невизначеного періоду часу.

Методи дослідження. Для досягнення цілей дослідження були використані наступні методи: є діалектичний метод пізнання економічних явищ, положення економічної теорії щодо фінансової безпеки, сучасна теорія управління. При дослідженні також застосовувались логічні й емпіричні методи пізнання механізмів і форм управління фінансами, а також методи порівняльного, факторного, економіко-математичного, статистичного, техніко-економічного аналізу, прогнозування економічних процесів, графічні та аналітичні методи відображення результатів досліджень.

Інформаційною базою для написання дипломної роботи слугували законодавчі акти України, наукові книги, навчальні посібники, нормативно-правові акти, матеріали науково-практичних конференцій, інформація, використана з електронних ресурсів за темою досліджуваної проблематики. Також використовувалася фінансова звітність СТОВ «Дніпро-Н» Верхньодніпровського (Кам'янського) району Дніпропетровської області.

Наукова новизна дослідження полягає в отриманні науково обґрунтованих результатів, які в сукупності дозволяють розв'язати важливу проблему управління фінансовою безпекою підприємств. Виходячи з цього, у

дипломі:

набуло подальшого розвитку

- визначення поняття «фінансово-економічна безпека підприємства» як спроможність підприємства реалізовувати свою господарську діяльність, в тому числі й фінансову діяльність, ефективно і стабільно протягом невизначеного періоду часу, шляхом використання комплексності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків внутрішнього і зовнішнього середовища;

- визначення поняття «система фінансово-економічної безпеки підприємства» як комплекс організаційно-управлінських, режимних, технічних, профілактичних і пропагандистських заходів, спрямованих на кількісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз; удосконалено методику оцінки стану фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання для підприємств сфери аграрного виробництва.

Практична значимість отриманих результатів. Результати дипломного дослідження спрямовані на вдосконалення методики оцінки рівня фінансово-економічної безпеки, що в свою має важливе практичне значення і поглиблює методичну базу його аналізу для підприємств сфери аграрного виробництва підприємства.

Публікації. За результатами підготовки випускної магістерської дисертації було опубліковано 2 наукові роботи, з яких 1 стаття була в колективній монографії та 1 теза за матеріалами конференції.

Структура і обсяг роботи. Випускна магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, додатків, списку використаних джерел, що нараховує з 68 найменування, містить 7 таблиць, 8 рисунків, 12 додатків. Основний зміст дипломної роботи представлено на 72 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Зміст, сутність категорії «фінансово-економічна безпека підприємства» та її місце в системі економічної безпеки

Головною проблемою сьогодення економічної безпеки являється забезпечення її ефективності і стабільності у здійсненні діяльності. Висококонкурентні умови суттєво впливають на актуальність стабільного без кризового розвитку.

У новітній літературі представлено велику кількість понять фінансово-економічної безпеки, сформульовані принципи цієї категорії, але єдиної думки, власне, науковці не дійшли до сьогодні. Кожен автор намагається визначити свою власну варіацію концепцій.

«Питання фінансово-економічної безпеки є системним, оскільки стосується і пов'язує окремі країни, регіони, господарюючі суб'єкти, політику, економіку, фінанси та інше» [64].

Науковою літературою представлено дві категорії у розумінні сутності фінансово-економічної безпеки. Перша визначає економічну безпеку, що ґрунтується на загрозах (які завжди присутні і можуть небажаним чином вплинути на життя підприємства) його функціонуванню, а друга – як певний стан підприємства без урахування будь-якої загрози.

До першої категорії визначень відноситься визначення, яке представлено Груніним О.А. та Груніним С.О.: «Економічна безпека підприємства – це такий стан господарюючого суб'єкта, в якому за найефективнішого використання корпоративних ресурсів досягається запобігання, ослаблення чи захист. від існуючих небезпек та загроз чи інших непередбачуваних обставин і в основному забезпечує досягнення бізнес-цілей в умовах конкуренції та економічного ризику» [6, с.17]. Таке поняття

покладено в основу загрози, небезпеки та ризику.

Маламедов С.Л. інакше трактує таке поняття, а саме: «під економічною безпекою підприємницької структури ми розумітимемо захист її життєво важливих інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз, тобто захист підприємницької структури, її персоналу, інтелектуального потенціалу, інформації, технологій, капіталу та прибутку, що забезпечується системою заходів спеціального, правового, економічного, організаційного, інформаційно-технічного та соціального характеру» [15, с. 24].

На думку В. Мунтіян: «фінансова безпека підприємства – це сукупність оптимальних значень, особливо: прибутковості та рентабельності підприємства, якості управління, використання основних та ліквідних активів підприємства, його структури капіталу, ставки виплати дивідендів корпоративних цінних паперів та його цінних паперів, комплексу показників сучасних фінансово-економічних умов валютних компаній та їх технологічного та фінансового розвитку» [29].

Раніше забезпечення економічної безпеки вважалося вивчення існуючих зовнішніх факторів, які несуть загрози, негативно можуть вплинути на досягнення бажаного результату діяльності та усунення негативних факторів або її мінімізація. Головною загрозою вважалися підступи конкурентів.

Фінансова безпека згруповує: фінансову безпеку однієї окремої особи, власних господарств, громадян країни в цілому, підприємців тощо.

Об'єкт безпеки – це все, на що направлені сили щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки.

«Суб'єкти фінансово-економічної безпеки – це особи, підрозділи, служби, органи тощо, що безпосередньо займаються забезпеченням фінансово-економічної безпеки» [4].

Сьогодні економічна безпека – це якісна характеристика економічної системи, що визначає її спроможність підтримувати нормальні умови працездатності системи та її розвиток.

Економічну систему можна поділити на три рівні, а саме: міжнародна, національна та приватна.

На рис. 1.1. представлено сім складових економічної безпеки:

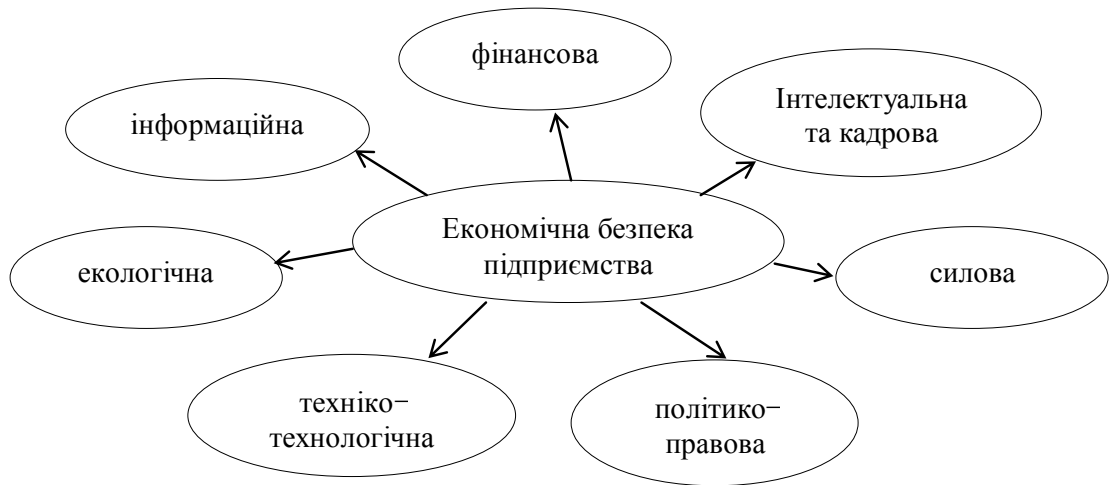

Рис. 1.1. Функціональні складові економічної безпеки [5]

В організації можливо розкрити фінансову складову економічної безпеки як стан найбільш прийнятного використання корпоративних ресурсів організації, яка буде виражати найвищу прибутковість, що потягне за собою підвищення рентабельності господарства.

Процес забезпечення фінансової складової економічної безпеки можна розглядати, як процес запобігання всебічних збитків від негативних дій на економічну безпеку підприємства за різними аспектами її фінансової та господарської діяльності [53].

Загрози фінансово-економічної діяльності ми можемо розділити на внутрішні та зовнішні (табл. 1.1).

Аналізуючи дані представленої таблиці 1.1., можемо зазначити, що перелік загроз, як внутрішніх, так і зовнішніх є досить значним і різноманітним за своїм змістом.

Таблиця 1.1

Найпоширеніші види ризиків суб'єктів підприємництва

Внутрішній ризик	Зовнішній ризик
дефіцит оборотного капіталу	економічні
низький рівень технології організації виробництва	політичні
власні помилки керівництва	демографічні
нестача фінансових ресурсів	зміни в законодавстві
зниження ефективності діяльності	ринкові
неефективний менеджмент	природні

Вважаємо, що своєчасне виявлення і усунення джерел внутрішніх і зовнішніх загроз є нагальним завданням всіх підприємств. Для підприємств є важливим впровадження комплексної системи забезпечення фінансової безпеки, що дасть змогу спрогнозувати загрози та оперативно відреагувати на врегулювання обсягів і структури витрат на забезпечення фінансової безпеки, якісно вплинути на загальний фінансовий стан конкурентного підприємства. В результаті це дасть позитивний вплив на оздоровлення економіки в цілому.

Отже, фінансово-економічна безпека - це ідеальний стан економічної системи, в якому вона знаходиться в рівновазі, здатна до саморегулювання в умовах існування, що змінюються, і досягає максимально можливого результату, що і є метою існування системи [25].

1.2. Поняття управління системою фінансово-економічної безпеки та її складові елементи

Фінансово-економічна безпека підприємства - це стан максимально ефективного використання ресурсів для запобігання загрозам та стабільній роботі підприємства. Оцінка рівня економічної безпеки дозволяє виявити загрози для компанії та запобігти втраті платоспроможності. Є кілька

аспектів, з яких можна оцінити економічну безпеку: організаційна сторона; юридична сторона; інформаційний бік; економічна сторона [23, с.59].

Найважливішим є оцінка з економічного погляду. Він включає значення таких показників, як прибутковість, власний капітал та інші. Вони відбивають загальні результати організації безпеки для підприємства.

Економічна сторона включає розгляд такого критерію як фінансова стійкість підприємства. Умовами фінансової стійкості підприємства є наявність ресурсів для розвитку та платоспроможність.

Більшість дослідників вважають, що задля визначення фінансової стійкості необхідно звернутися до індикативного методу - використання критичних значень фінансових показників [5, с.157].

Управління фінансово-економічною безпекою підприємства – це комплекс організаційно-управлінських, режимних, технічних, профілактичних і пропагандистських заходів, спрямованих на кількісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз [13].

Забезпечення фінансової та економічної забезпеченості фірми має потребу на утворення власної системи безпеки. Тож на рис. 1.2. представимо характеристику системи ФЕБ підприємств:

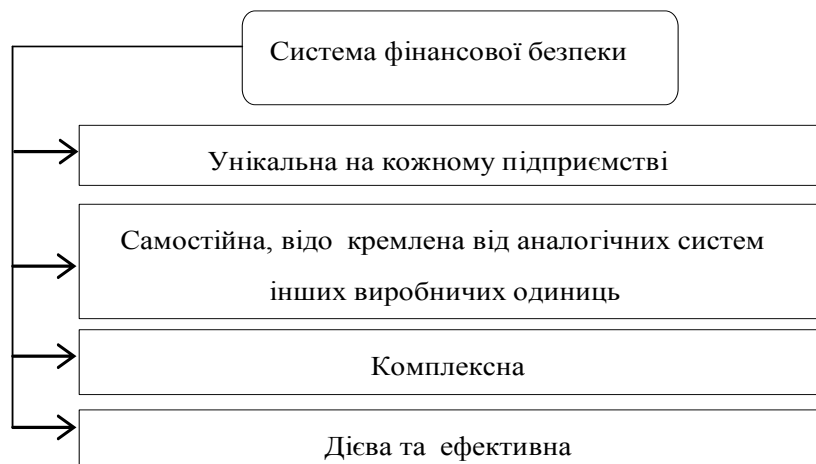

Рис. 1.2. Характеристика системи фінансової безпеки підприємства

Система безпеки створюється з метою вчасного виявлення і попередження загроз, забезпечення захищеності діяльності підприємств і досягнення ним цілей для розвитку діяльності.

Щоб цілі були реалізовані, підприємству необхідно вирішити такі завдання [10]:

- «виявлення реальних та прогнозування потенційних небезпек;
- знаходження сил і засобів, необхідних для забезпечення безпеки фірми;
- організація взаємодії з правоохоронними та контролюючими органами (попередження правопорушень, які спрямовані проти інтересів підприємства);
- створення власної служби безпеки».

Складові системи фінансової безпеки представлені на рис. 1.3.

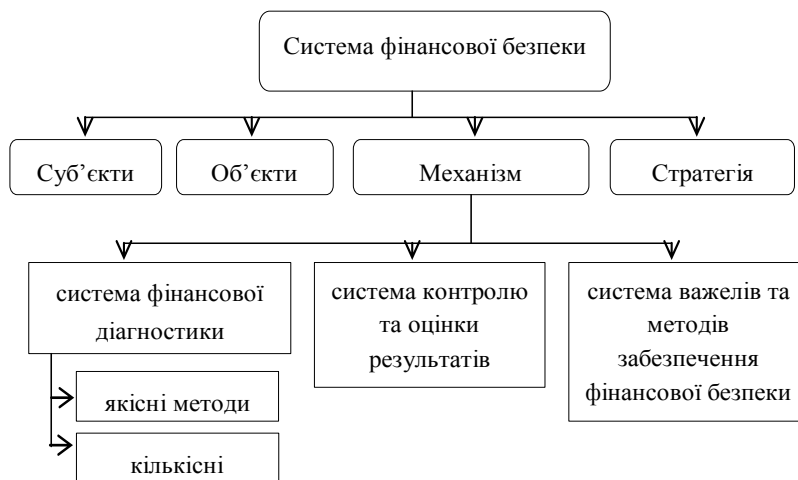

Рис. 1.3. Система фінансової безпеки та її складові [44]

«Менеджмент фінансово-економічної безпекою підприємства являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням захисту його пріоритетних фінансових інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз» [23].

Основною метою менеджменту фінансово-економічного убезпечення є направленість на реалізацію трьох конкретних задач, які зазначені на рис. 1.4.

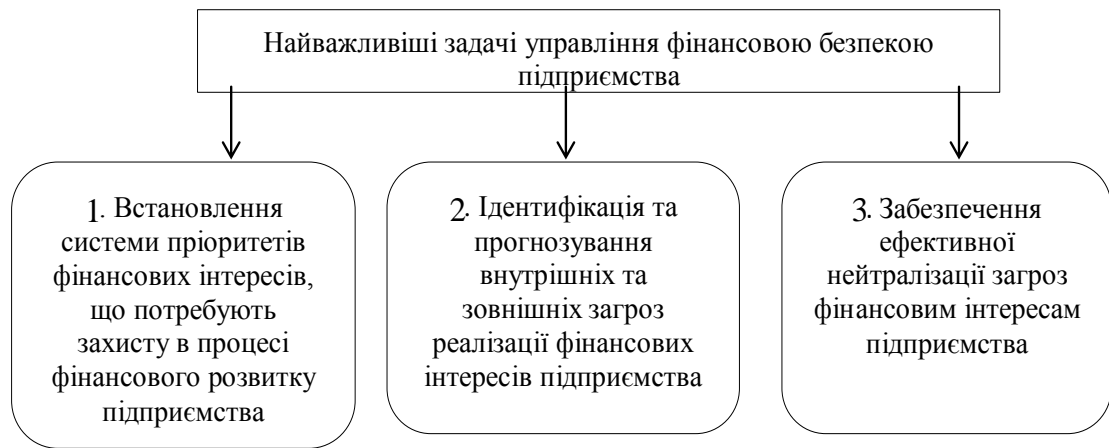

Рис. 1.4. Задачі менеджменту фінансової безпеки підприємства [33]

Загальний процес представленого управління представлено на рис. 1.4., він заснований на специфічному механізмі, який є набором складових впливу на хід розробки та прийняття відповідних управлінських рішень (забезпечення захисту фінансових інтересів при впливі загроз).

Далі ми визначимо основні методи управління фінансово-економічною безпекою: метод балансу; економічні та статистичні методи; економіко-математичні методи; методи експертних оцінок та інші.

До інструментів управління фінансовою безпекою відносяться: позички (у формі кредитних договорів, векселів тощо); платіжні інструменти (наприклад, розрахункові документи); депозити; інвестиції та страхування.

«Основна функція у системі управління фінансовою безпекою покладено внутрішній контроль підприємства, що дозволить приймати правильні управлінські рішення» [9].

Внутрішній контроль фінансової безпеки - це процес, який організація організовує контролю виконання та забезпечення виконання прийнятих управлінських рішень задля захисту власних фінансових інтересів від різних загроз.

Внутрішньогосподарський контроль безпеки створюється у господарствах: попередній; поточний та наступний. Кожен із цих типів управління має різні функції. Наприклад, у первинній, а саме при складанні

фінансової звітності, перевіряються показники та виявляються резерви підвищення ефективності фінансової безпеки. Відповідно до поточного плану фінансові плани та бюджети реалізуються на різних рівнях для вживання оперативних заходів щодо виконання запланованих цілей. При наступному контролі забезпечується фінансова безпека за даними звітності за попередній період з метою їхньої нормалізації.

Таким чином, можна констатувати, що ефективність внутрішнього контролю фінансової безпеки сприятиме впровадженню ефективного управління в економіці, яке, у свою чергу, називається «контролінгом».

1.3. Внутрішні та зовнішні загрози фінансово-економічної безпеки підприємства

Рівень фінансової безпеки компанії залежить від того, наскільки ефективно керівництво та менеджери компанії уникають потенційних загроз та усунути деякі негативні наслідки зовнішніх та внутрішніх середовищ.

Внутрішні небезпеки та загрози, що впливають на фінансову безпеку, включати навмисні або ненавмисні помилки управління, пов'язані з корпоративне фінансове управління, у тому числі: вибір корпоративна стратегія, управління та оптимізація корпоративних активів та зобов'язання, розробка та реалізація дебіторської заборгованості та кредиторська заборгованість, а також контроль, вибір вкладення проекти та джерела фінансування, амортизація та оптимізація податкової політики.

До зовнішніх загроз належать: небажані партнери, які купують акції, корпоративний борг, значні фінансові зобов'язання перед компанією (великі обсяги позикових коштів та величезна корпоративна заборгованість), слаборозвинені ринки капіталу та їх інфраструктура, недосконалий захист інвестори та застосування правових систем, валютна та фінансова криза, економічна нестабільність, недосконалі механізми формування національних

економічна політика. В залежності від умов організації негативний вплив на фінансову безпеку може бути об'єктивним чи суб'єктивним. Об'єктивний вплив – це ті фактори не викликані волею конкретної компанії чи її окремих працівників.

Суб'єктивний вплив пов'язане з неефективною роботою всього підприємства або окремих його співробітників (переважно менеджерів та функціональних працівників).

Серед нових загроз фінансово-економічній безпеці компанії експерти виділяють такі явища, як конкурентна розвідка, рейдерство, кардерство (кардерінг).

Внаслідок масштабної атаки зловмисників країна втрачає тільки контроль над кращими компаніями, але це основа національного технологічного фундаменту України, а також її контроль над усією економічною сферою.

Представники промисловців та підприємців визнають, що досі не знайдена надійна національна система, що добре функціонує, протидії нападам.

Сьогодні рейдери дедалі більше борються із позитивним міжнародним іміджем України як привабливого інвестора. Адже іноземні компанії намагаються відслідковувати рейдерські «нальоти», передавати актуальну інформацію для їхніх бізнес-структур на всіх континентах та, очевидно, що вони не рекомендують інвестувати в Україну. У результаті всі зусилля уряду та парламенту для залучення надійних інвестицій у цінні папери зазнали нападу зловмисників.

Для забезпечення фінансової безпеки компанії необхідно зробити наступне:

- виявляти небезпеки та загрози для бізнесу;
- визначити показники фінансової безпеки підприємства;
- сформувати систему моніторингу фінансової безпеки;
- розробляти заходи, направлені на забезпечення короткострокової і

довгострокової фінансової забезпеченості компанії;

- реалізовувати контрольні заходи;
- аналізувати виконання заходів, оцінювати та коректувати;
- виявляти небезпеки та загрози для підприємства та коректувати показники відповідності змінам у довкіллі, корпоративними цілями та задачами.

В результаті проведених досліджень можна констатувати, що фінансова безпека - це стан бізнесу, коли виконуються наступні умови:

- підприємство знаходиться в стані фінансового балансу на забезпечення довгострокової ефективної роботи;
- - компанія постійно розширює виробництво для задоволення корпоративні потреби в грошах;
- - приймаються міри по забезпеченню відповідної фінансової допомоги тощо.

Таким чином, фінансова безпека компанії - це комплексне поняття, яке характеризується здатністю захищати свою діяльність від негативного вплив навколишню середовища і здатність ліквідовувати загрози і адаптовуватись до умовам, які негативно впливають на діяльність в цілому.

Її можна адекватно оцінити, використовує такі підходи, як аналіз грошових потоків, факторів мікро-, макросередовища; розрахунок точки беззбитковості; підвищення коефіцієнта аналізу і, як слідство, побудова інтегрального показника, який комплексно характеризує стан фінансової безпеки підприємства.

Процес управління фінансовою безпекою підприємства визначається як комплекс робіт для забезпечення максимально можливого рівня платоспроможності підприємства та ліквідності його оборотних засобів, найбільш ефективної структури капіталу підприємства, високої якості планування і здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства в усіх напрямках стратегічного та оперативного планування та управління технологічний, інтелектуальний і людський потенціал підприємства, його

основні та оборотні засоби з метою максимізації прибутку і підвищення рівня рентабельності бізнесу.

Отже оцінка фінансово-економічної безпеки підприємства повинна бути покращена шляхом вибору необхідних фінансово-економічних коефіцієнтів для конкретного господарюючий суб'єкт і побудова загально-комплексного індикатора, що може бути підставою для подальшої оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. Подальше застосування методів оцінки корпоративної фінансової безпеки надає точну інформацію про фінансових стан підприємства та визначення ефективних напрямків підвищення рівня фінансової безпеки.

Висновки до першого розділу

1. Питання фінансово-економічної безпеки носять системний характер, оскільки вони стосуються і пов'язують окремі країни, регіони, суб'єкти господарювання, політику, економіку, фінанси тощо.

Об'єктом безпеки є усе, потім спрямовані зусилля із забезпечення фінансової безпеки.

Суб'єктами фінансової безпеки підприємства є особи, департаменти, служби, органи, департаменти, установи, які безпосередньо беруть участь у забезпеченні фінансової безпеки.

Економічна безпека має кілька рівнів: міжнародна безпека; національна безпека; приватна.

Фінансова безпека суб'єктів господарювання є важливим компонентом фінансово-економічної безпеки і є здатністю суб'єкта господарювання здійснювати свою економічну, у тому числі фінансову діяльність, ефективно і стабільно протягом невизначеного періоду часу. фінансового характеру, який має оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечувати їх належний рівень та нейтралізувати вплив ризиків внутрішнього та

зовнішнього середовища.

2. Менеджмент фінансовою безпекою підприємства є комплексом організаційних та управлінських, охоронних та рекламних заходів, спрямованих на кількісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз.

У системі найважливіших функцій управління фінансовою безпекою підприємства важлива роль належить внутрішньому контролю над виконанням управлінських рішень, прийнятих у цій сфері.

Внутрішньогосподарським контролем фінансової безпеки являється процес, організований організацією з метою перевірки здійснення та забезпечення реалізації всіх управлінських рішень у межах протекції своїх фінансових інтересів від всіляких загроз.

Утворення систем внутрішнього контролю є невіддільною складовою будування системи управління організацією з метою забезпечення її результативності.

Прелімінарний контроль формується на стадії створення фінансових проектів та бюджетів під час розгляду бізнес-планів відокремлених структурних ланок організації.

Поточний контроль здійснюється у процесі реалізації фінансових проектів і бюджетів усіх рівнів з метою застосування дієвих планів щодо реалізації всіх планомірних даних.

Майбутній контроль виконується під час дослідження скомпонованої бухгалтерської звітності та прогнозованих звітів керівників окремих структурних ланок в час підведення підсумкових результатів забезпечення фінансової безпеки за звітний період з метою її подальшого нормування.

3. Ступінь фінансової безпеки компанії залежить від ефективного керівництва та менеджменту компанії, коли вони уникають потенційних загроз та усунути деякі негативні наслідки зовнішніх та внутрішніх середовищ.

Внутрішні небезпеки та загрози, що впливають на фінансову безпеку,

включати навмисні або ненавмисні помилки управління, пов'язані з корпоративне фінансове управління.

До зовнішніх загроз належать: небажані партнери, які купують акції, корпоративний борг, значні фінансові зобов'язання перед компанією.

Отже, в залежності від умов організації негативний вплив на фінансову безпеку може бути об'єктивним чи суб'єктивним. Об'єктивний вплив – це ті фактори не викликані волею конкретної компанії чи її окремих працівників.

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічна характеристика СТОВ «Дніпро-Н»

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро-Н» розташоване у центральній частині Верхньодніпровського (Кам'янського району) району Дніпропетровської області.

Господарство входить до зони помірно посушливого регіону Дніпропетровської області, для якої характерне сухе спекотне літо та малосніжна зима. Культурно-економічний центр підприємства – Верхньодніпровськ.

Підприємство має виробничі майданчики на основних залізничних вузлах області: с. Верховцеве (20 км), Вільногірськ (24 км). В обласному центрі – м. Дніпро – 96 км.

До складу планово-економічного відділу СТОВ «Дніпро-Н» входять – головний економіст та економіст із планування. Бухгалтерія господарства складається з: головного бухгалтера, заступника головного бухгалтера, бухгалтера з логістики, бухгалтера рослинництва, бухгалтера з тваринництва, бухгалтера із заробітної плати, касира.

Для комплексного аналізу майнового та фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н» проаналізуємо відповідні показники за період 2016-2020 років.

Ефективне управління майновим потенціалом підприємства потребує систематичної реалізації надійної оцінки його вартості. Оцінка майнового потенціалу полягає у визначенні вартості майна підприємства та розміру економічної вигоди, яку можна отримати у майбутньому. Крім того, оцінка майнового потенціалу підприємства може бути виражена через сукупний прибуток підприємства, отриманий від використання його власності в

операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності. Оцінку майна та капіталу товариства наведено в **додатку А**.

Для аналізу майна береться до уваги актив балансу підприємства у розрізі 3 основних розділів: необоротні активи; оборотні активи; витрати майбутніх періодів.

Аналіз та оцінка капіталу СТОВ «Дніпро-Н» може проводитись на основі балансових зобов'язань компанії у розрізі таких ключових показників, як: неупередженість; зобов'язання; доходи майбутніх періодів (**Додаток Б**).

Власний капітал - це основа початку й продовження здійснюваної діяльності організації, одне із найважливіших і значимих показників, і тому подвоєння його обсягу має пряме, досить добрий вплив на роботу підприємства міста і свідчить про його росте. та розвиток. Однією із складових власної лікарні є статутний капітал, який за досліджуваний період не змінився у своєму обсязі. За розміром капіталу аналогічна тенденція зростання простежується у власності СТОВ «Дніпро-Н».

Зобов'язання розглядаються у контексті забезпечення подальших витрат та платежів, довгострокових та поточних зобов'язань. У свою чергу, короткострокові зобов'язання містять кредиторську заборгованість. Цей показник можна розглядати як один із інструментів внутрішніх джерел самофінансування, тоді даний факт, на наш погляд, не є достатньо позитивним для роботи підприємства в майбутньому, оскільки міг би запобігти виникненню кризових фінансових ситуацій. під час роботи підприємства.

Довгострокові зобов'язання майже подвоїлися за досліджуваний період, що свідчить про несвоєчасність виплат кредиторам або відсутність поточних коштів на фінансування невідкладних потреб підприємства. Також із цим незначною мірою пов'язане зростання дебіторської заборгованості. Обсяг короткострокових зобов'язань збільшився на 2,74% за рахунок збільшення суми зобов'язань за розрахунками з отриманих авансів та страхування. У

свою чергу, кредиторська заборгованість збільшилася на 43,80%, що явно непогано позначається на загальному стані розрахунків компанії за пасивами.

Доходи майбутніх періодів включають суму доходу, отриманого у звітному періоді, яка буде включена до складу доходів у майбутніх звітних періодах. Але це доходи підприємство не генерує протягом усього періоду дослідження.

На наш погляд, на підставі наведеного вище матеріалу можна зробити висновок, що за досліджуваний період з 2016 по 2020 рік капітал підприємства, включаючи як позитивні зміни обсягів його складових частин, так і негативні, що відповідають 80%, що свідчить про розвиток та розширення сфери діяльності підприємства.

Аналіз руху та функціонального стану основних засобів (додаток В) слід проводити окремо за показниками руху основних засобів та їх функціональним станом.

Щорічний приріст основних засобів у вигляді 877,00 тис. грн. Свідчить про збільшення вартості основних засобів на початок та кінець досліджуваного періоду та зміну обсягу основних засобів на підприємстві. Але при цьому спостерігається швидкість їхнього зменшення та зменшення у розмірі 4,69%, що характеризує неефективне використання основних фондів підприємством. Темп їх зростання за досліджуваний період знизився на 4,69%, у мене на той час у середньому району був на 4,09%. Відповідно, аналогічні зміни спостерігаються у співвідношенні та темпах зростання.

Для докладнішого і змістовного аналізу кожен із наведених вище коефіцієнтів розраховується початку і поклада край року. Ці співвідношення взаємопов'язані, оскільки що нижча швидкість дрейфу (що вище коефіцієнт придатності), то краще технічний стан основних фондів. На досліджуваному підприємстві коефіцієнт термінів придатності (станом на 2020 рік становить половину коефіцієнта дрейфу, розмір якого становить 16,18%. На наш погляд, це свідчить про те, що результати підвищують конкурентоспроможність підприємства).

Аналіз фінансових результатів діяльності СТОВ «Дніпро-Н» здійснюється у такі етапи: аналіз фінансових результатів; операційні витрати аналіз та оцінка рівня прибутку; загальна оцінка досягнутого рівня фінансових результатів може бути охарактеризована такими показниками, як дохід (виручка) від продукції і чистий прибуток (виручка) від продукції (Додаток Д).

За досліджуваний період прибуток від реалізації продукції збільшилася вдвічі, а чистий прибуток від продукції - на 5,42%, що свідчить про розвитку підприємства, раціональному та ефективному використанні власних та залучених ресурсів. Операційні витрати становлять основну частину витрат підприємства. Елементами, що їх складають, є вартість реалізованих товарів, адміністративні витрати, витрати на продаж та інші операційні витрати.

За досліджуваний період адміністративні витрати мало змінилися, їх зростання спостерігається лише втричі. Обсяг продажів та інших операційних витрат значно збільшився, що, своєю чергою, призвело до збільшення вартості проданих товарів.

З урахуванням зміни попередніх показників валовий прибуток за досліджуваний період знизився майже в 2,5 рази. Якщо взяти відношення до чистого прибутку (виручці) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), то цей показник збільшився на 5,42%.

Фінансові та інвестиційні доходи за досліджуваний період збільшилися майже вчетверо.

Оскільки компанія не є платником податку на прибуток, прибуток від звичайної діяльності до оподаткування та прибуток від звичайної діяльності після вирахування цього податку дорівнюють один одному.

Внаслідок зазначених змін показників фінансових результатів компанії чистий прибуток збільшився втричі. Ми вважаємо цей показник досить значущим, і його збільшення майже в 1,5 рази свідчить про стабільну роботу підприємства, зростання обсягів продажу та, відповідно, доходів від них.

Оцінка фінансової стійкості СТОВ «Дніпро-Н» (Додаток Е)

проводиться на основі розрахунку значної кількості коефіцієнтів, які можна об'єднати у 3 групи: показники структури капіталу; стану оборотних коштів; стану основного капіталу.

Коефіцієнт автономії за досліджуваний період збільшився вдвічі, у своїй його значення більше норми на 0,5, що говорить о фінансовій незалежності організації і відсутність залежність од зовнішніх грошових надходжень.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу знизився майже на 10%, але при цьому також знаходиться в нормативних межах, що характеризує незначну питому вагу позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у діяльність підприємства.

Коефіцієнт фінансування вище за нормативне значення (> 1) становить у середньому 6,96 і має тенденцію до збільшення, що ще раз підтверджує незалежність підприємства від залучених джерел фінансування та свідчить про те, що його активи формуються за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт фінансового ризику за досліджуваний період перебуває у межах норми і як 0,31. Цей коефіцієнт дає найбільш спільну оцінку фінансової сталості, показує, що 0,05 одиниці позикових коштів посідає кожну одиницю власних.

Коефіцієнт довгострокового залучення депозитних грошових коштів у останні роки має намір до пониження, а це є ознакою відповідності нормативному значенню та свідчить про незалежність підприємства від зовнішніх інвесторів та виражає структуру капіталу. Питома вага у структурі залученого капіталу має намір до пониження (0,83%), що є позитивним зрушенням та свідчить о незначній частці довгострокових зобов'язань у залучених коштах.

На підставі аналізу показників складових капіталу вважаємо, що компанія фінансово стійка і не залежить від зовнішніх фінансових вкладень і вкладень.

Вважаємо, розглянувши показники фінансової стійкості підприємства

за 2016-2020 рр., можна зробити висновок, що воно працює безперебійно, практично всі характерні показники мають тенденцію до зростання, характеризуючи стабільний фінансовий стан та ефективне використання власних джерел задоволення потреб. економічну діяльність.

Категорія ліквідності тісно пов'язана з поняттям платоспроможності, під яким розуміється здатність економіки виконувати свої зовнішні (короткострокові та довгострокові) зобов'язання за рахунок власних коштів.

Ділова активність організації з грошової сторони проявляється, у стрімкості оборотності його коштів (Додаток Ж).

Коефіцієнт ротації капіталу за досліджуваний період збільшився вп'ятеро і становить 1,94. Цей показник характеризує прискорення обігу коштів організації.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів знизився у півтора рази, що, своєю чергою, призвело до підвищення тривалості одного обороту оборотних активів на 3,37%.

Цю ж тенденцію можна простежити за коефіцієнтом оборотності власного капіталу та тривалістю його одного обороту, що вказує на рентабельне та раціональне вживання власного капіталу підприємством у результаті його господарської діяльності.

Коефіцієнт оборотності кредиторську заборгованість зменшився у півтора рази, тривалість одного обороту, своєю чергою, збільшилася на 9,77%, на районному рівні коефіцієнт має найбільше значення, що у своє чергу впливає час, необхідне один оборот кредиторську заборгованість. Ці зміни негативно позначаються роботі підприємства, оскільки термін погашення заборгованості перед кредиторами збільшився.

Стабільність фінансового становища організації в ринковій економіці спричинена важливою мірою його ділової активності, яка залежить від ринків збуту його продукції, ділової репутації, ступеня реалізації плану за головними ознаками економічної і господарської діяльності.

Ділова активність установи у грошовому аспекті проявляється, за

часту, у стрімкості оборотності його коштів.

Ми вважаємо, що в цілому ознаки ділової активності перебувають на належному рівні, проте керівництву організації слід повернути увагу на споживання оборотних коштів, виробничих фондів та кредиторської заборгованості в процесі діяльності. Якщо не зважати на певні категорії, то в майбутньому буде різкий спад ділової активності організації.

Для узагальнення всіх наведених змін використовується програма комплексної оцінки фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н» (Додаток К).

В результаті цієї оцінки були отримані такі результати, а саме рейтинг фінансового стану за досліджуваний період – А.

Це свідчить про дієвість підприємства у 2016-2020 роках, що спричинено раціональним та ефективним використанням ресурсів, виправданим використанням власних коштів.

Отже, для підтримки фінансового становища колишньому рівні необхідно приймати певні управлінські рішення, створені задля стабілізацію внутрішньої ситуації, уникаючи численних ризиків, що загрожують підприємству. На ефективність та якість цих рішень впливає достовірна бухгалтерська інформація. Тому вкрай важливо вивчити та покращити бухгалтерський облік на підприємстві, зробити його більш простим та компактним, без використання зайвої інформації, без повторної фіксації фактів, але водночас, щоб бухгалтерський облік не втрачав об'єктивності, правдиво та повно відображає рух господарських операцій.

2.2. Характеристика організації роботи економічної безпеки підприємства та оцінка її стану

Однією із складових механізму фінансової безпеки організації є нормативно-правова база щодо управлінських рішень. Правова база СТОВ «Дніпро-Н» включає Закони України, а також кодекси України, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів України, накази та положення міністерств та відомств, статутні документи підприємства, інструкції, нормативи, методичні вказівки, пояснення. З їх допомогою здійснюється регулювання фінансово-господарської діяльності СТОВ «Дніпро-Н».

Оскільки СТОВ «Дніпро-Н» є середнім за обсягом фінансово-господарської діяльності економікою, у ньому є два підрозділи, які забезпечують фінансово-економічну безпеку: підрозділ інформаційно-аналітичного забезпечення та підрозділ безпеки. У відділі фінансово-економічної безпеки працює 6 людей. (рис. 2.1).

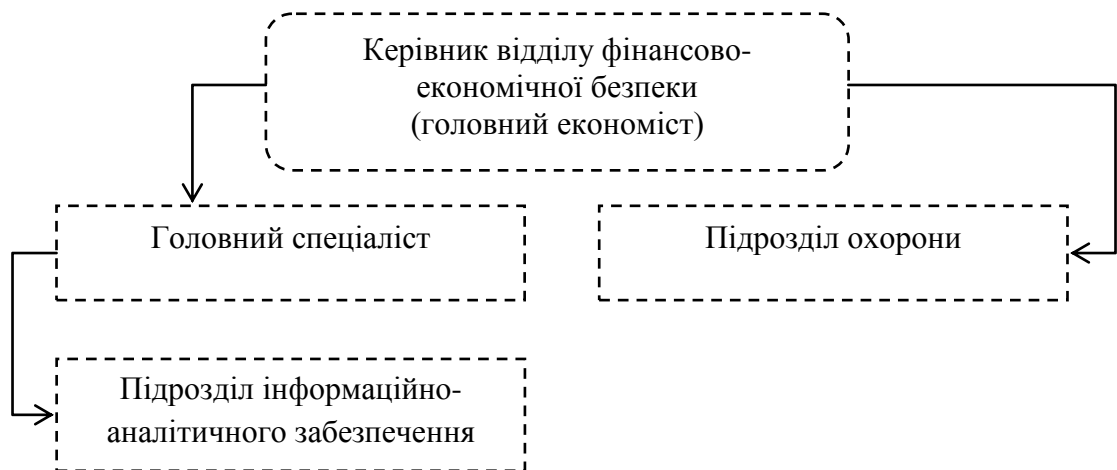

Рис. 2.1. Структура відділу фінансово-економічної безпеки
СТОВ «Дніпро-Н»

Підрозділ безпеки забезпечує: охорону будівель та приміщень, обладнання та майна, управління та персоналу, господарську діяльність, перевезення матеріально-технічних цінностей, фінансових ресурсів; забезпечує контроль відвідувачів та транспорту.

Підрозділ інформаційно-аналітичного забезпечення здійснює:

- збирання та систематизація необхідної інформації;
- аналіз та оцінка рівня фінансово-економічної безпеки; прогнозування стану частин зовнішнього та внутрішнього середовища економіки та рівня її фінансово-економічної безпеки;
- підтримка прийняття рішень у галузі фінансової та економічної безпеки.

Основними функціями управління фінансово-економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н» є:

- Організація захисту його фінансово-економічних інтересів;
- моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища;
- прогнозування загроз зовнішньому та внутрішньому середовищу;
- розробка планів заходів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки економіки;
- оцінка ризиків альтернативних управлінських рішень;
- інформаційне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою економіки: організація спеціального діловодства та пошуку (вилучення) необхідної інформації;
- контроль за виконанням запланованих заходів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки економіки;
- оцінка ефективності управлінських рішень у сфері фінансово-економічної безпеки.

Основними завданнями відділу фінансово-економічної безпеки аграрного товариства є:

- забезпечення збереження, ефективного використання та примноження фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів, інтелектуальної власності та персоналу;
- своєчасне виявлення, нейтралізація чи мінімізація реалізації загроз фінансово-економічним інтересам економіки; причини та умови, які можуть завдати фінансової, матеріальної та моральної шкоди економіці, порушити її нормальне функціонування та розвиток;
- аналіз та оцінка рівня фінансово-економічної стійкості, ступеня захищеності від внутрішніх та зовнішніх загроз;
- створення умов для максимально можливого відшкодування та локалізації збитків, заподіяних реалізацією загроз;
- Вилучення необхідної інформації для вироблення оптимальних управлінських рішень у питаннях стратегії та тактики економіки;
- забезпечення захисту інформації, що становить комерційну таємницю економіки: запобігання несанкціонованому доступу до неї; виявлення та локалізація можливих каналів витоку конфіденційної інформації;
- забезпечення безпеки під час здійснення всіх видів діяльності, включаючи зустрічі, переговори та зустрічі в рамках ділового співробітництва економіки з іншими партнерами;
- аналіз та оцінка ефективності заходів, спрямованих на захист фінансово-економічних інтересів підприємства.

Функції, права, можливості та обов'язки керівника та співробітників відділу фінансово-економічної безпеки коротко викладено в їх посадових інструкціях.

Результат діяльності відділу фінансово-економічної безпеки здійснюється шляхом оцінки стану компонентів відділу фінансово-економічної безпеки щодо окремих його компонентів шляхом порівняння розрахункових значень показників із реальними значеннями. Оцінка стану фінансово-господарської діяльності дає об'єктивну інформацію про стан фінансово-господарської діяльності підприємства, штатний розклад

підприємства, забезпечення та розвиток інтелектуального потенціалу економіки, виявляє стан захищеності підприємства. інформаційна складова, що є важливою ланкою в управлінні, характеризує діяльність підприємства на якісному, новому рівні, дає змогу приймати певні управлінські рішення для його подальшого функціонування.

Основна мета відділу фінансово-економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н» - захист його фінансово-економічних інтересів та запобігання фінансовим, матеріальним та нематеріальним збиткам, які можуть бути заподіяні зовнішніми та внутрішніми загрозами.

Для розрахунку інтегральної оцінки економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н» розрахуємо відносні оцінки безпеки підприємства щодо кожного компонента безпеки (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Оцінка економічної безпеки підприємства за 2020 рік

Назва складової безпеки	Максимальний рівень	Фактичний рівень	Відносна оцінка
Фінансова	5	1	0,2
Інформаційна	3	2	0,66
Інтелектуальна	4	3	0,75
Кадрова	4	3,6	0,9
Техніко-технологічна	4	3,25	0,81
Політико-правова	3	2,5	0,83
Інноваційна	4	1	0,25
Екологічна	2	1,75	0,88
Силова	3	1	0,33

Для наочності результати оцінки економічної безпеки буде представлено у вигляді діаграми (рис. 2.2), де радіус-вектори характеризують рівні складової економічної безпеки.

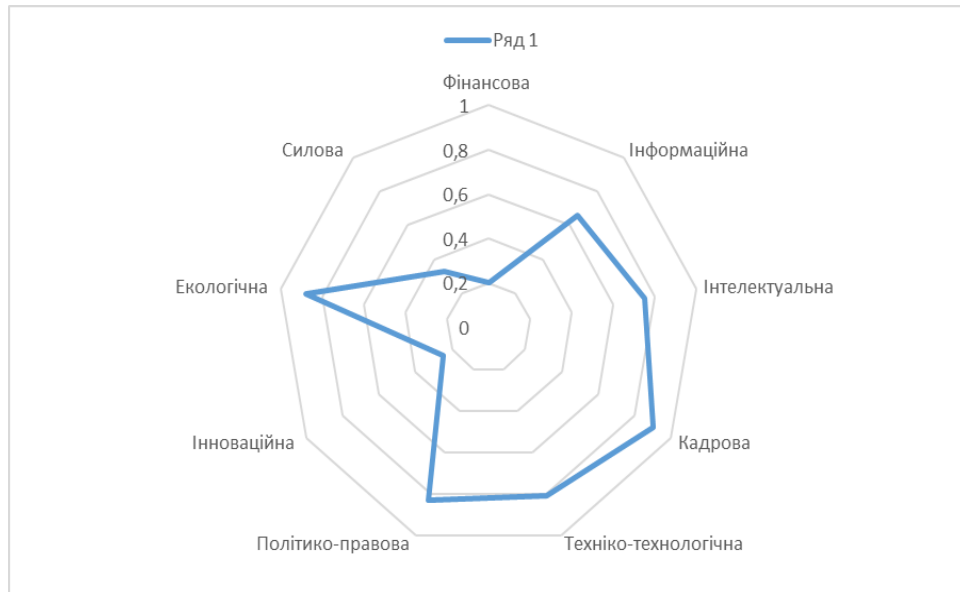

Рис. 2.2. Схема областей економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н»

Тож, аналіз компонентів економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н» показує, що більшість показників відрізняються від нормативних на 20-30%. Найбільше відхилення (майже вчетверо) має рівень фінансової складової. Отже, досліджуваному господарству необхідно вживати заходів по підняттю ступеня фінансово-економічної безпеки.

2.3. Джерела інформації для потреб формування фінансово-економічної безпеки підприємства

Джерела інформації для потреб формування фінансово-економічної безпеки підприємства поділяються на зовнішні (офіційні видання, звіти та документи державних документів, що містять відкриту офіційну інформацію) та внутрішні (дані бухгалтерського обліку).

Первинні документи підлягають обов'язковій перевірці головним бухгалтером СТОВ «Дніпро-Н». При цьому він здійснює перевірку за формою (перевіряє повноту і правильність оформлення документів, наявність

у них обов'язкових реквізитів) і за змістом (встановлює відповідність господарської операції чинному законодавству, логічну ув'язку окремих показників).

Для погашення дебіторської заборгованості або її забезпечення використовують виписку банку, прибутковий касовий ордер і видатковим касовим органом. Первинні документи і облікові реєстри, які пройшли обробку, бухгалтерські звіти і баланси до передачі її в архів підприємства зберігають в бухгалтерії господарства в закритих шафах. Первинні документи :облікові реєстри, бухгалтерські звіти і баланси передаються в архів. Передачу їх в архів оформлює,забезпечує головний бухгалтер. В архіві документи зберігаються на полицях в хронологічному порядку.

Документом, відповідно до якого проводяться розрахунки з покупцями і замовниками є «Рахунок-фактура». При заповненні цього документа вказується покупець чи замовник (в електронному документі покупець обирається з довідника «Контрагенти»), валюта розрахунків, вказується що продається, реквізити договору, строк і вид оплати, кількість, ціна, і сума (окремо ПДВ).

Електронний документ Рахунок – фактора передбачає розрахунок і відображення знижки, при цьому можуть використовуватися різні способи розрахунку:одним відсотком або сумою для кожного товару окремо, або для накладної в цілому.

В ході основної діяльності у організації виникає потреба видачі з каси готівки працівникам установи під звіт на господарські витрати і службові відрядження. В цьому випадку виникають розрахункові відносини з підзвітними особами.

У документі «Прибуткова накладна» встановлено параметр програми «Через підзвітну особу». При включенні вказаної опції вибирається підзвітна особа в реквізиті «Підзвітна особа» і вказується сума до закриття підзвіту працівника. В результаті проведених операцій даний документ обов'язково реєструє оприбуткування запасів придбаних підзвітною особою і відображає

дві різні господарські операції, що оформлюються в обліку різним набором проводок.

У першому випадку відбувається часткове закриття або повне закриття взаєморозрахунків з постачальниками чи підрядниками через списання сум, виданих підзвітній особі, у другому випадку відбувається просто списання сум у підзвітної особи.

В зв'язку з тим, що за відвантажену продукцію заборгованість була погашена не одразу, виникла поточна дебіторська заборгованість. В цьому питанні було розглянуто порядок і форми розрахунків між постачальником і покупцем, перелік первинних документів, а також бухгалтерські проведення. У ряді випадків підприємство під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт (послуг), а також при оплаті продукції і робіт, прийнятих від замовників за частковою готовністю, може видати аванс.

Аванс є грошима або іншим майном, які передаються в рахунок здійснення договірною зобов'язання. Це повний або платіж частинами. Виконуючи передоплату, покупець фінансує продаж за певний період час до отримання товару.

Для обліку розрахунків за виданими авансами, забезпеченням чого поставка матеріальних цінностей, а також з оплати продукції та робіт, прийнятих замовником за частковою готовністю, передбачено рахунок 371 «Розрахунки за авансами виданими».

Авансові платежі постачальникам та іншим організаціями здійснюються платіжними дорученнями, в яких знаходяться посилання на укладений договір. Засвідченням здійснених платежів являється виписка банку. Зарахування оформлюється розрахунком (довідкою) бухгалтерії.

Таким чином, в СТОВ «Дніпро-Н» стан документального забезпечення процесу реалізації можна охарактеризувати як позитивний. Дійсні нормативні документи позначаються на утворення системи процесу документування реалізації готової продукції, надання послуг чи реалізації робіт. Зміни та протиріччя в нормативному забезпеченні варто зважати при

укладанні контракту між контрагентами для запобігання непорозумінням як між учасниками процесу реалізації, так і у взаємодії з контролерами. Ідеальна побудова документообігу в аграрному підприємстві дозволить приймати дієві рішення по управлінню реалізаційним процесом, що позитивним чином відбитись на фінансовому становищі товаровиробника.

Висновки до другого розділу

Проаналізувавши стан інформаційного забезпечення формування та управління системою фінансово-економічної безпеки в СТОВ «Дніпро-Н», в дипломній роботі було здійснено узагальнення теоретичного матеріалу та вирішено наукове завдання, що дозволили зробити наступні висновки:

1. Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро-Н» розташоване у центральній частині Верхньодніпровського району Дніпропетровської області. Основним видом діяльності підприємства є вирощування зернових та технічних культур, окрім того надаються послуги населенню та юридичним особам з ремонту сільгосптехніки. Організаційна структура господарства представлена тракторно-рільничою бригадою, на підприємстві є автогараж з ремонтно-механічною майстернею.

До складу планово-економічного відділу СТОВ «Дніпро-Н» входять – головний економіст та економіст із планування. Бухгалтерія господарства складається з: головного бухгалтера, заступника головного бухгалтера, бухгалтера з логістики, бухгалтера рослинництва, бухгалтера з тваринництва, бухгалтера із заробітної плати, касира.

2. На кінець 2020 р. вартість майна СТОВ «Дніпро-Н» становить 14419,1 тис. грн., збільшення майна підприємства майже в 3 рази відбулось за рахунок зростання вартості необоротних активів (в 3 рази) і оборотних коштів (в 2,5 рази). За аналізований період відбулось підвищення розміру чистого доходу від реалізації готової продукції на 26,47%. В структурі

операційних витрат більше двох третин займає собівартість реалізованої продукції, сума якої підвищилась на 39,44%. Перевищення темпів росту інших доходів над темпами росту інших витрат в 2020 році зумовило отримання кінцевого результату діяльності у вигляді прибутку.

3. В СТОВ «Дніпро-Н» за аналізований період відбулось різке підвищення суми високоліквідних активів (грошових коштів), що зумовило високий рівень абсолютної ліквідності в 2020 році. Слід відзначити збільшення тривалості одного обороту в 2,5 рази, тобто підприємство не зовсім раціонально використовує свої оборотні активи і на цей аспект слід звернути увагу. Коефіцієнт фондівдачі необоротних активів в 2020 році зменшився на 30,06% порівняно з 2016 роком, тобто зменшується обсяг виручки в розрахунку на одиницю основних фондів, це означає екстенсивне використання необоротних активів підприємства.

4. Фінансовий стан СТОВ «Дніпро-Н» протягом 2016-2020 рр. характеризувався значенням рейтингу А. Таке значення пов'язано з тим, що підприємство має найвищий рейтинг фінансового стану за рахунок отриманого прибутку.

5. В СТОВ «Дніпро-Н» створено службу фінансово-економічної безпеки. Функції служби фінансово-економічної безпеки виконує два відділи (підрозділ інформаційно-аналітичного забезпечення та підрозділ безпеки) аналіз складових економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н» показує, що більшість показників відрізняються від нормативних на 20-30%. Найбільше відхилення (майже вчетверо) має рівень фінансової складової. Отже, досліджуваному господарству необхідно вживати заходів щодо підвищення рівня фінансово-економічної безпеки.

7. Аналіз складових економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н» свідчить про те, що більшість показників відрізняються від нормативних на 20-30%. Найбільше відхилення (майже в 4 рази) має рівень фінансової складової. Отже, в досліджуваному господарстві необхідно впроваджувати заходи щодо підвищення рівня фінансово-економічної безпеки.

8. Джерела інформації для потреб формування фінансово-економічної безпеки підприємства поділяються на зовнішні (офіційні видання, звіти та документи державних чи інших органів і організацій, що містять відкриту офіційну інформацію) та внутрішні (дані бухгалтерського обліку). Для генерування дієвої системи фінансово-економічної безпеки в досліджуваному підприємстві створено облікову базу засобами програмного забезпечення «1С: Бухгалтерія». Керівництво має необмежений доступ до цього інформаційного джерела.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Удосконалення методології оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства

У ринкових умовах управління реальне судження ступеня фінансово-економічної безпеки установи набуває значного рівня. Для його визначення вироблено значну кількість методів детального аналізу та експрес-аналізу, заснованих на використанні абсолютних та відносних показників. Такі методи дозволяють виявити проблемні галузі у роботі установи та досліджувати причини, які до них призвели, але не дозволяють здійснити вмотивовані рішення ступінь фінансової безпеки організації в цілому.

Аналіз літературних публікацій та практики підприємств нашої країни із аналізу фінансової безпеки дозволяє говорити про те, що на сучасному етапі відсутня досить ефективна методика оцінки ступеня фінансової безпеки підприємства. При цьому результати розробки нових методів зарубіжними дослідниками не можуть бути використані вітчизняними підприємствами, що пов'язано з нездатністю розроблених моделей адекватно оцінювати безпеку тих підприємств, які працюють в умовах, відмінних від умов, для яких було визначено параметри. Тому для сучасних вітчизняних досліджень у галузі аналізу фінансової безпеки цілком природно знайти нові підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства, які враховували б особливості функціонування українських підприємств.

Найбільш поширений комплексний метод оцінки рівня фінансового стану підприємства, що передбачає синтез фінансових показників у складній структури. Таким чином, на думку Варналій З.С.: «інтегрована методологія заснована на використанні методу коефіцієнтів, який є розрахунком відносних показників на основі статистичної фінансової звітності» [7].

Ходаківський Є.І. вважає, що: «істотним недоліком методу коефіцієнтів є відсутність нормативних значень більшості використовуваних коефіцієнтів, і навіть те, що зміна значень відносних коефіцієнтів у поступовій динаміці може бути правильно інтерпретовано, оскільки коефіцієнт у яких дорівнює знаменник, чисельник і чисельник» [49].

Комплексна методика не враховує ознаки, що окреслюють грошові потоки організації, при цьому облік фактичних доходів та витрачання коштів повинен бути не одним із істотним, а й пріоритетним завданням аналізу рівня фінансової безпеки.

Таким чином, на думку Кондрашихіна А. Б.: «до основних недоліків існуючих методів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства можна віднести такі:

- недотримання вітчизняних умов ведення бізнесу, правил оцінки фінансового стану підприємств у різних галузях, а також чинних в Україні нормативних актів, що містять значну кількість недоліків, можуть призвести до прийняття фінансовими менеджерами та представниками наглядових органів;
- застосування єдиних нормативних значень коефіцієнтів підприємствами всіх видів економічної діяльності;
- неможливість достовірного розрахунку більшості показників, рекомендованих до розрахунку фінансової звітності підприємств;
- відсутність поглибленої класифікації рівнів фінансової безпеки, внаслідок чого підприємство, що має недостатню фінансову стійкість, може бути віднесене до підприємства із «задовільним» рівнем фінансової безпеки;
- складно визначити фактори, що вплинули на фінансову безпеку;
- при аналізі недостатньо інформації про можливості розвитку підприємства;
- недостатня точність оцінки рівня фінансової безпеки підприємства; - ретроспективний характер оцінки, оскільки вона заснована на «минулій» звітності та є статичною» [26].

Тобто при використанні зарубіжних методів оцінки ступеня фінансової безпеки в Україні можна зіткнутися з великою кількістю проблем, тому перед українськими вченими постає завдання вдосконалення методів та адаптації їх до вітчизняних економічних умов.

Розглянемо можливі напрями вдосконалення методів оцінки стану фінансової безпеки підприємства. Для одержання достеменної оцінки ступеня фінансової захищеності підприємства фінансові показники, що описують діяльність організації, доречно зрівнювати не з нормативними значеннями, розробленими для умов закордонного бізнесу, а з:

- середні значення аналогічних показників, розраховані для комплексності організації кожної окремої галузі, які створюють питому вагу продукції;
- значення показників, рекомендованих у роботах вітчизняних дослідників, які відповідають вимогам безпечної експлуатації;
- показники діяльності кращих підприємств тощо.

За такого порівняння визначається, чи перевищують значення відповідного показника для конкретного підприємства середньо-український рівень або вони нижчі за нього; За оцінками, значення деяких показників потрапляють до певних діапазонів, рекомендованих вітчизняними аналітиками.

В ході з вищевикладеним вважаємо за потрібне застосовувати значення коефіцієнтів, розрахованих для 60 підприємств всіляких видів економічної діяльності у сфері сільськогосподарського виробництва в Україні. Цей захід дасть змогу точно оцінити ступінь фінансової безпеки, відобразивши реальні умови функціонування українських підприємств у сфері сільськогосподарського виробництва, до яких належить СТОВ «Дніпро-Н».

Крім того, вважаємо за необхідне вдосконалити методологію оцінки рівня фінансової безпеки підприємства у сфері сільськогосподарського виробництва шляхом вибору такого переліку показників, що становлять

інтегральну оцінку, що найбільш повно охарактеризували ключові напрямки його діяльності.

За основу доопрацювання візьмемо методику Ю. Б. Кракос та Р. О. Розгін та запропоновані нами коригування. Для наочності запропонованих змін пропонуємо надати інформацію в **додатку Л**.

На підставі **додатку Л** можна стверджувати, що в прогнозованій методології комплексний показник управління (рентабельність) та комплексний показник ділової активності залишилися незмінними порівняно з методологією Кракоса Ю. Б. та Розгін Р. А. Це пов'язано зі значною важливістю цих показників для покращення стану фінансової безпеки, оскільки ці показники характеризують ефективність будь-якого підприємства.

У категорії ознак платоспроможності показник маневреності власного капіталу був зарахований до сфери ознак фінансової стійкості та замінено у комплексному показнику платоспроможності показником втрати платоспроможності. Така альтернатива обумовлена тим, що дані показники дають представлення про рівень теоретичної здатності організації здійснювати свої обов'язки у разі настання різних заперечних подій, а саме дають загальну характеристику його захисні фінансові резерви. Це, на наш погляд, дуже важливо у методології оцінки ступеня фінансової безпеки господарства.

З комплексного показника фінансової стійкості виключено такі показники: коефіцієнт маневреності оборотних коштів, коефіцієнт рухливості активів, індекс основних засобів. На наш погляд, ці показники не такі важливі для відображення фінансової стійкості організації, оскільки коефіцієнт маневреності оборотних коштів прямо пов'язаний з коефіцієнтом оборотності коштів, а коефіцієнт мобільності активів пов'язаний з коефіцієнтом оборотності. Одним із основних принципів створення ефективної методології оцінки ступеня фінансової безпеки є: «...окремі показники, обрані для включення до комплексної оцінки, не повинні

дублювати один одного, оскільки таке дублювання не лише ускладнює економічне обґрунтування результатів. виходять, але можуть і спотворювати їх...». Крім того, ці показники доречніше віднести до показників оцінки ділової активності підприємства.

Щодо комплексної ознаки інвестиційної привабливості, то, на наш погляд, ця група показників не є значущою для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. Коефіцієнт чистої виручки відбиває частку чистий прибуток у валовій прибутку, що дає жодної інформації потенційних інвесторів, оскільки різниця між валовою прибутком і чистим прибутком - це податкові платежі (ПДВ тощо). Таким чином, цей індикатор може надати інформацію лише про непряме оподаткування країни. Для потенційного інвестора найбільш значущі показники рентабельності, які вже враховані у запропонованій методиці. Щодо показника чистого прибутку на акцію, то в нашій країні він втрачає свою інформаційну цінність. Це пов'язано з тим, що сьогодні надто мало українських суб'єктів господарювання приділяють належну увагу своїм акціонерам, а більшість підприємств взагалі не виплачують дивіденди. Тому використання цього показника у методиці оцінки рівня фінансової безпеки недоцільно.

Замість комплексної ознаки інвестиційної привабливості пропонуємо застосовувати цілісний показник майнового становища організації. Оскільки досліджуване підприємство відноситься до підприємств сфери матеріального виробництва, то стан основних засобів набуває дуже важливого значення. Однією із великих проблемних ознак оцінки майнового стану в Україні є коефіцієнт зносу основних засобів. Саме тому, він є одним зі значущих для оцінки ступеня фінансової безпеки установи. Окрім цього, необхідним є внесення у методику коефіцієнту оновлення основних засобів, що описує політику управління майновим станом установи. Для того, щоб конкретизувати зазначені показники необхідно застосувати коефіцієнт фондівіддачі основних засобів, оскільки ефективність їх використання необхідно оцінити та проаналізувати при аналізі стану фінансової безпеки

суб'єкту підприємництва. На нашу думку, запропонована методика зможе надати більш точну та глибоку оцінку стану фінансової безпеки підприємства.

З метою перевірки на практиці запропонованої методики та перевірки впливу запропонованих заходів щодо поліпшення ступеня фінансової безпеки, вважаємо за потрібне розрахувати інтегральний показник стану фінансової безпеки на основі звітності СТОВ «Дніпро-Н» за 2020 рік та за даними про власний та позиковий капітал, що відбивають ідеальну структуру капіталу для досліджуваного підприємства. Дані розрахунків наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Результати розрахунків складових методики оцінки рівня фінансової безпеки СТОВ «Дніпро-Н» за реальними даними та з урахуванням запропонованих змін

Показник	Результат розрахунків	
	за даними фінансової звітності за 2020 рік	за даними, отриманими в результаті оптимізації структури капіталу
1. Комплексний показник оцінки рентабельності підприємства:		
– рентабельність активів;	29,18	30,15
– рентабельність власного капіталу;	64,82	66,32
– загальна рентабельність продажів;	48,76	49,2
– рентабельність продукції.	18,25	19,1
2. Комплексний показник оцінки платоспроможності підприємства:		
– коефіцієнт поточної ліквідності;	149,80	155,60
– коефіцієнт абсолютної ліквідності;	22,35	31,45
– співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості;	1,325	1,228
– коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами;	0,030	0,056
– коефіцієнт втрати платоспроможності.	1,040	1,040
3. Комплексний показник ділової активності:		
– оборотність активів;	1,478	1,552
– оборотність основних засобів;	4,320	4,543
– оборотність оборотних активів;	1,39	1,44
– оборотність грошових коштів;	21,531	22,561
– оборотність власного капіталу.	1,33	1,33
4. Комплексний показник фінансової стійкості:		
– коефіцієнт автономії;	0,55	0,59
– коефіцієнт фінансового ризику;	0,82	0,77
– коефіцієнт маневреності власного капіталу;	7722,90	7710,80
– коефіцієнт фінансової стійкості.	0,854	1,000
5. Комплексний показник матеріального стану підприємства:		
– коефіцієнт зносу основних фондів;	0,445	0,445
– коефіцієнт оновлення основних засобів;	0,383	0,383
– фондівдача основних засобів.	2,160	4,543

Для обчислення інтегрального показника ступеня фінансової безпеки СТОВ «Дніпро-Н» варто вказати нормативні значення коефіцієнтів-складових запропонованої методики оцінки (додаток М).

За одержаними даними обчислимо цілісні показники за різноманітними напрямками та зведемо їх в один інтегральний показник, що описує рівень фінансової безпеки підприємства.

Результати обчислень представлені даними у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Значення комплексних показників – складових інтегрального показника стану фінансової безпеки для СТОВ «Дніпро-Н»

Складова фінансової безпеки	Результат розрахунків	
	до змін	після змін
Комплексний показник оцінки рентабельності підприємства:	1,000	1,000
Комплексний показник оцінки платоспроможності	0,800	0,900
Комплексний показник ділової активності	1,000	1,000
Комплексний показник фінансової стійкості	0,500	0,875
Комплексний показник матеріального стану підприємства:	0,833	0,833
Інтегральний показник фінансової безпеки	9,41	9,55

Отже, за здійсненими обчисленнями можна зробити підсумки, що виконання заходів, висунутих щодо оптимізації складових капіталу СТОВ «Дніпро-Н», призведе до поліпшення ступеня фінансової безпеки досліджуваного підприємства. Вагомий вплив зміна структури капіталу з існуючої на 50 % власний капітал, 50 % позиковий здійснить на показники фінансової стійкості: збільшиться коефіцієнт фінансової автономії, зменшиться коефіцієнт фінансового ризику, зросте коефіцієнт фінансової стійкості. Намічені зміни будуть гарантією довгострокової платоспроможності як для самого підприємства так і для його контрагентів. Що стосується того рівня фінансової безпеки, яким характеризується СТОВ «Дніпро-Н», то його можна назвати «впевненим». Для зазначеного ступеня

фінансової безпеки визначальним є ідеальне значення усіх коефіцієнтів, що описують ступінь фінансової безпеки підприємства.

3.2. Напрями підвищення рівня фінансово-економічної безпеки сільськогосподарського підприємства та SWOT-аналіз

Для гарантування безпечності організації потрібна взаємодія всіх учасників цього процесу, щоб їх зусилля були скоординовані та узгоджені, так як від цього залежить підсумковий результат та здобуток намічених цілей. Кожен із учасників процесу безпеки повинен чітко знати, хто що робить та за що відповідає. Основні заходи безпеки повинні бути відомі учасникам цього процесу та всім співробітникам підприємства, що дозволить своєчасно виявити потенційні та реальні небезпеки та загрози, запобігти їх виникненню та негативному впливу на діяльність підприємства.

Шлемко В.Т. стверджує: «важливим елементом забезпечення фінансової безпеки підприємства є інформаційно-аналітична підсистема, яка має містити такі дані: якісні та кількісні значення показників фінансової безпеки, наявність чи потенційність ризиків та загроз, формалізовані фінансові інтереси та стан їх реалізації, стратегічний план (стратегія) забезпечення фінансової безпеки компанії, якісні та кількісні характеристики використання грошових ресурсів, розмір останніх, а також джерела їх отримання, фінансовий план (бюджет)» [60].

Ортинський В.Л. говорить, що: «інформаційне забезпечення складається із статистичної, економічної, комерційної, фінансової та іншої інформації. Повна, своєчасна та достовірна інформація дозволить приймати ефективні рішення щодо запобігання та подолання різноманітних загроз фінансовим інтересам суб'єктів господарювання» [30].

На думку Генієвської О.: «у рамках механізму економічної безпеки підприємства пропонується здійснювати два типи контролю:

1. Поточні - здійснюються безпосередньо в процесі експлуатації підприємства та реалізації антикризових заходів.

2. Фінал проводиться після закінчення звітного періоду або реалізації антикризових заходів» [9].

Тож пропонуємо проаналізувати всі вимоги, вивчити економічних партнерів та споживачів продукції, ціни та цінову політику, умови торгівлі тощо. Іншими словами, вам необхідно провести комплексне дослідження ринку.

Шкарлет С.М. стверджує: «важливою умовою ефективного управління системою фінансової безпеки є фінансовий контролінг, його мета - орієнтувати процес управління на максимізацію прибутку та вартості капіталу власників при мінімізації ризику та збереженні ліквідності та платоспроможності підприємства» [55].

Фінансова безпека підприємства у ринковій економіці, особливо у контексті світової фінансової кризи, має плануватися та прогнозуватися. На підприємствах, діяльність яких пов'язана з постійним припливом та відпливом коштів, основними показниками безпеки є контроль грошових потоків та їх динаміки з метою інноваційного, інвестиційного та соціально-економічного розвитку підприємства. Основним методом забезпечення ефективного планування грошових потоків та основою контролю їх динаміки є бюджетування.

Пристаючи безпосередньо до SWOT-аналізу, побудуємо матрицю ймовірностей/впливів, в одній з яких ми позиціонуємо виявлені фактори навколишнього середовища, що надають позитивний вплив на підприємство (можливості), в іншій – фактори навколишнього середовища, які негативно впливають на підприємстві (загрози).

Такі матриці представлені в **додатку Н**, які дозволяють отримати три оцінки ступеня значущості факторів на підприємстві: висока, середня, низька.

Аналіз таблиць з **додатку Н** дозволяє зробити висновки, що для отримання більш диференційованої оцінки значущості факторів середовища скористаємося методом виваженої оцінки дії факторів, результати якої представлені у таблиці, де індивідуальні фактори середовища занесені у перший стовпець; у другому - вага цього чинника у вигляді відносної важливості, визначеної експертним шляхом; у третьому - оцінка у балах міри впливу фактора на організацію, що виставляється експертом відповідно до обраної шкали. Виважена оцінка впливу фактора на організацію визначається як добуток серйозності фактора на його оцінку.

Для отримання повнішої картини необхідно ранжувати отримані дані порядку убутання ступеня їхньої дії (**Додаток П**).

Як видно з **додатку П**, можна визначити, який із певних зовнішніх факторів має найбільший позитивний або негативний вплив на компанію.

На думку Барулина С.В.: «внутрішню структуру організації називають внутрішнім середовищем. Це включає функціональні структури компанії, які забезпечують управління, розробку та тестування нових продуктів, просування продуктів клієнтам, продажу, обслуговування, взаємодія з постачальниками та іншими зовнішніми органами. До поняття внутрішнього середовища також входять кваліфікація персоналу, система передачі і так далі» [3].

Отже, аналіз внутрішнього середовища - це огляд менеджменту функціональних областей організації з визначення сильних і слабких сторін організації, представлених у таблиці 3.3.

Оцінка внутрішнього середовища фірми - її сильних та слабких сторін, а також зовнішніх можливостей та загроз зазвичай називається SWOT-аналізом.

SWOT-аналіз - це визначення сильних та слабких сторін вашого підприємства, а також можливостей та загроз, пов'язаних з його безпосереднім оточенням (зовнішнім середовищем).

Отже, підіб'ємо підсумки до загальної таблиці SWOT-аналізу СП «Дніпро-Н», використовуючи основні моменти зі списків слабких та сильних сторін компанії, загроз та можливостей для неї.

Таблиця 3.3

Сильні та слабкі сторони СТОВ «Дніпро-Н»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Достатня популярність	Збої в постачанні
Імідж на ринку	Середній рівень цін
Фокусування на споживачі	Не повна завантаженість виробничих потужностей
Високий контроль якості	Слабка структура управління
Висока рентабельність	Неучасть персоналу в ухваленні управлінських рішень
Зростання оборотних коштів	Вузька спеціалізація
Продумана стратегія у сфері діяльності	Слабкість в створенні нових видів продукції
Сучасні технології виробництва	Застаріле устаткування
Висока кваліфікація персоналу	Залежність від постачальників комплектуючих
Хороша мотивація персоналу	
Конкурентноздатна цінова політика	
Налагоджена збутова мережа	

Отже, мета організації – вихід на регіональні ринки. Для вирішення цього завдання ми рекомендуємо керівництву СТОВ «Дніпро-Н»:

- зміцнити свої позиції на ринку Дніпропетровської області;
- Вихід на ринки Запоріжжя, Кіровоградської області;
- Налагодити виробництво на ринках інших регіонів;

На підставі даних організації ви можете побудувати наступну SWOT-таблицю (Таблиця 3.4).

На підставі даних можна визначити стратегії, які СТОВ «Дніпро-Н» може використовувати для успішного розвитку:

1. Сильні сторони (S).

а) можливості (O):

- стратегія концентрованого зростання. Можливий вихід на нові ринки. Наприклад, бажано відкрити заклад у Запоріжжі;

- стратегія інтегрованого зростання, саме зворотна вертикальна інтеграція. Придбання виробничих потужностей існуючих постачальників буде досить ефективним. Ця політика ще більше зменшить витрати компанії.

Таблиця 3.4

SWOT-таблиця СТОВ «Дніпро-Н»

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
	1. Відносно невеликий штат організації. 2. Молодий і перспективний колектив. 3. Гнучка політика керівництва. 4. Порівняно недорогі початкові матеріали. 5. Хороша репутація у клієнтів.	1. Брак власного устаткування. 2. Брак власної робочої сили. 3. Невеликий офіс. 4. Відсутність єдиного цеху. 5. Додаткові транспортні витрати. 6. Недостатньо високий прибуток.
Зовнішнє середовище	Можливості (O)	Загрози (T)
	1. Розширення виробничої лінії. 2. Вихід на нові ринки. 3. Налагодження роботи з постачальниками інших регіонів.	1. Поява нових конкурентів. 2. Збільшення цін на матеріали. 3. Зростаючий конкурентний тиск. 4. Зниження репутації. 5. Банкрутство.

б) загрози (T):

- Стратегія концентрованого зростання. У цьому випадку бажано розпочати надання іншої послуги, наприклад оренди сільгосптехніки. Такий крок підвищить довіру і відповідно збільшиться кількість клієнтів;

- Комплексна стратегія зростання, а саме горизонтальна інтеграція. Придбання компаній-конкурентів. Це покращить виробничу базу та збільшить потужність компанії. На одного конкурента буде менше.

2. Слабкі сторони (W).

а) можливості (O):

- Стратегія концентрованого зростання. Оскільки слабких сторін у СТОВ «Дніпро-Н» більше, ніж сильних сторін, найефективнішими діями є посилення ринкових позицій. Це включає створення позитивного стійкого іміджу Дніпропетровської області, збільшення кількості клієнтів і т.д.

- також доцільна стратегія зниження витрат, оскільки прибуток компанії невисока, а закупівельні ціни зростають. Орієнтовна вартість вимагатиме великих фінансових вкладень, тому зараз необхідно знизити планку вартості. Наприклад, шукаємо постачальників за нижчими цінами.

б) загрози (T):

- стратегія диверсифікованого зростання, саме горизонтальна диверсифікація. СТОВ «Дніпро-Н» необхідно організувати роботу щодо надання нової послуги;

- стратегія централізованої диверсифікації. СТОВ «Дніпро-Н» може розпочати надання нової послуги на базі вже існуючих.

Отже, можна відзначити, що найкращою для СТОВ «Дніпро-Н» на даному етапі розвитку є стратегія зміцнення своїх позицій на ринку Дніпропетровської області. Це пов'язано з тим, що компанії поки що не вистачає потужностей для виходу на нові регіональні ринки. Але при цьому компанія має низку переваг, завдяки яким вона є досить сильним конкурентом у своєму регіоні. Тому перед таким значущим кроком, як вихід на нові ринки слід зміцнити свої позиції. Вибрана стратегія, звичайно, частково призводить до досягнення встановленої планки.

Для СТОВ «Дніпро-Н» після аналізу найбільш значущими та ймовірними були можливості збільшення частки ринку, розширення асортименту.

Після позиціонування загроз було встановлено, що:

- підприємство може призвести до критичного стану або входження в галузь великої кількості конкурентів та переключення споживачів на продукцію підприємств конкурентів.

- руйнація підприємства або його вихід із галузі може бути викликаний обмежувальною політикою державних органів, наприклад, збільшенням зборів, підвищенням податків, посиленням регулювання рівня ціни продукцію, примусовим продажем продукції за соціальні об'єкти за низькими цінами. Стратегія має бути спрямована на максимальне використання наданих можливостей та максимально можливий захист від загроз.

Оскільки компанія має намір збільшити обсяги виробництва, для неї було б краще мати комбіновану стратегію, спрямовану на вирішення її конкурентних переваг і що передбачає більш глибоке проникнення та географічний розвиток ринку з подальшою вертикальною інтеграцією вгору. Його можна сформулювати так:

- мінімізувати витрати і цим зміцнити свої конкурентні позиції;
- поліпшити впровадження в тих областях регіону, де він вже створений;
- проводити активну рекламну кампанію своєї продукції та послуг, потім виходити на нові ринки збуту шляхом укладання договорів з організаціями.

Таким чином, після проведення SWOT-аналізу діяльності СТОВ «Дніпро-Н» у стратегії підприємства було виявлено помилки, які могли призвести як до провалу проекту, так і до провалу. Матриця SWOT-аналізу допомогла поглянути на сильні та слабкі сторони підприємства, проаналізувати можливості та загрози зовнішнього середовища та, як наслідок, створити нову стратегію для підприємства.

У стратегічному плануванні перевагу слід надавати стратегії концентрованого зростання (концентрації зусиль). На відміну від стратегій лідерства за витратами та диференціацією, стратегії концентрації орієнтовані на вузький сегмент ринку. Цільовий сегмент або нішу можна визначити виходячи з географічної унікальності, особливих вимог до використання продукту або його особливих характеристик, які є привабливими тільки для цього сегмента.

Конкурентна перевага СТОВ «Дніпро-Н» може бути досягнута за рахунок пропозиції споживачам даного сегменту продукції (послуг), відмінних від конкурентів та повніше відповідають вимогам покупців цієї цільової групи. Зважаючи на обраний шлях досягнення конкурентної переваги, необхідно спланувати цілеспрямовану стратегію диференціації.

Цілеспрямована стратегія приваблива для СТОВ «Дніпро-Н» тим, що виконуються такі умови:

- у компанії достатньо навичок та ресурсів для успішної роботи у сфері сільськогосподарського виробництва та надання послуг;
- СТОВ «Дніпро-Н» може захистити себе від конкурентів у майбутньому завдяки доброзичливості клієнтів до своєї здатності обслуговувати (відповідати вимогам) клієнтів цільового сегменту.

Таким чином, після проведення SWOT-аналізу діяльності СТОВ «Дніпро-Н» у стратегії компанії було виявлено помилки, які могли призвести як до провалу проекту, так і до краху підприємства загалом. Матриця SWOT-аналізу допомогла поглянути на сильні та слабкі сторони підприємства, проаналізувати можливості та загрози зовнішнього середовища та, як наслідок, створити нову стратегію для підприємства. Таким чином, стратегії концентрації зусиль в даний час є найбільш прийнятними для СТОВ «Дніпро-Н».

Тому при розробці стратегії слід пам'ятати, що можливості та загрози можуть обернутися своєю протилежністю. Так, невикористана можливість може стати загрозою, якщо конкурент її скористається. Таким чином, для СТОВ «Дніпро-Н» така стратегія необхідна там, де внутрішні сили та зовнішні можливості підприємства будуть збільшені, а слабкі сторони внутрішніх сторін підприємства мають бути зменшені та, по можливості, негативний вплив зовнішніх загроз слід мінімізувати.

3.3. Контролінг у системі формування фінансово-економічної безпеки підприємства

«Контролінг фінансово-економічної безпеки – це регулююча система управління, яка координує взаємозв'язок між формуванням інформаційної бази, аналізом, плануванням та внутрішнім контролем, забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках фінансової безпеки підприємства, своєчасне виявлення відхилень фактичних показників від прогнозованих та прийняття оперативних управлінських рішень, спрямованих на їхню нормалізацію», стверджує Захаров О.І. [20].

Гетьман О.О. визначає: «основними функціями контролю фінансово-економічної безпеки є:

- контроль за ходом виконання завдань, встановлених системою планових показників та нормативів забезпечення фінансової безпеки;
- вимірювання ступеня відхилення фактичного стану фінансової безпеки від прогнозованого;
- діагностика за величиною відхилень серйозного погіршення стану фінансової захищеності підприємства та значного зниження темпів його фінансового розвитку;
- розробка оперативних управлінських рішень щодо нормалізації фінансової безпеки підприємства відповідно до намічених цілей та показників;
- коригування за необхідності індивідуальних цілей та показників системи фінансової безпеки у зв'язку зі зміною зовнішнього фінансового середовища, стану фінансового ринку та внутрішніх умов провадження господарської діяльності підприємства» [11].

Контролінг фінансової безпеки споруджується поетапно (рис. 3.1).

Перший крок. Визначення контролюючого об'єкта. Об'єктом контролю фінансової безпеки підприємства є управлінські рішення щодо основних

аспектів забезпечення захисту його фінансових інтересів від загроз внутрішнього та зовнішнього характеру.

Рис. 3.1. Зміст та послідовність етапів побудови системи контролінгу фінансової безпеки підприємства (на основі матеріалів джерела [25])

Друга фаза. Визначення видів та областей контролінгу. Виділяють такі види контролінгу [41]: стратегічний контролінг, поточний та операційний контролінг. Основні властивості окремих видів контролінгу наведено у таблиці 3.5.

Етап третій. Створення системи переваг контролюючих показників. По важливості ранжується дієва система показників, які входять у обсяг кожного виду контролю фінансової безпеки. У процесі такого ранжування спочатку систему пріоритетів першого рівня виділяються найважливіші з контролюючих показників даного типу контролінгу; потім складається система пріоритетів другого рівня, показники якої перебувають у факторному зв'язку з показниками пріоритетів першого рівня; Аналогічним чином формується система пріоритетів третього та наступних рівнів.

Четвертий етап. Підготовка системи кількісних стандартів контролю. За ранжуванням контрольних показників гарантування фінансової безпеки організації виникає потреба встановлення кількісних нормативів кожного з них. Такі стандарти можуть встановлюватися як у абсолютному, і у відносному вираженні. Стандарти – це цільові стратегічні норми, індикатори поточних планів та бюджетів, система державних або розроблених підприємством норм та норм, що забезпечують його фінансову безпеку.

Таблиця 3.5

Характеристика окремих видів контролю за фінансовою безпекою підприємства [38]

Вид контролінгу фінансової безпеки	Основна сфера контролінгу	Основний період контролінгу
Стратегічний контролінг	Реалізація стратегії забезпечення фінансової безпеки та її цільових показників	Квартал, рік
Поточний контролінг	Реалізація поточних планів забезпечення фінансової безпеки	Місяць, квартал
Оперативний контролінг	Реалізація бюджетів, пов'язаних із забезпеченням фінансової безпеки	Тиждень, декада, місяць

П'ятий етап. Побудова системи моніторингу показників, що входять до контролінгу. Система моніторингу становить основу контролю фінансової безпеки підприємства, найактивнішу частину її механізму.

На думку Генієвської О.В.: «Система моніторингу фінансової безпеки – це розроблений для підприємства механізм для постійного моніторингу найважливіших показників захищеності своїх фінансових інтересів, визначення розмірів відхилень фактичних показників від прогнозованих та виявлення причин цих відхилень [10].

Шостий етап. Формування системи алгоритмів дій щодо усунення відхилень є завершальним етапом контролю фінансової безпеки СТОВ «Дніпро-Н» (рис. 3.2.). Фундаментальна система дій керівників підприємства у цьому випадку складається з трьох алгоритмів:

- «нічого не робити» - така форма відповіді передбачається у випадках, коли величина негативних відхилень істотно нижче заданого «критичного» критерію;

- «усунення відхилень» - передбачає порядок виявлення та реалізації резервів, які забезпечують виконання цільових, планових чи нормативних показників. І тут резерви розглядаються у тих різних аспектів фінансової безпеки підприємства. Як такі можливості доцільність запровадження режиму посиленої економії, використання системи фінансових резервів тощо;

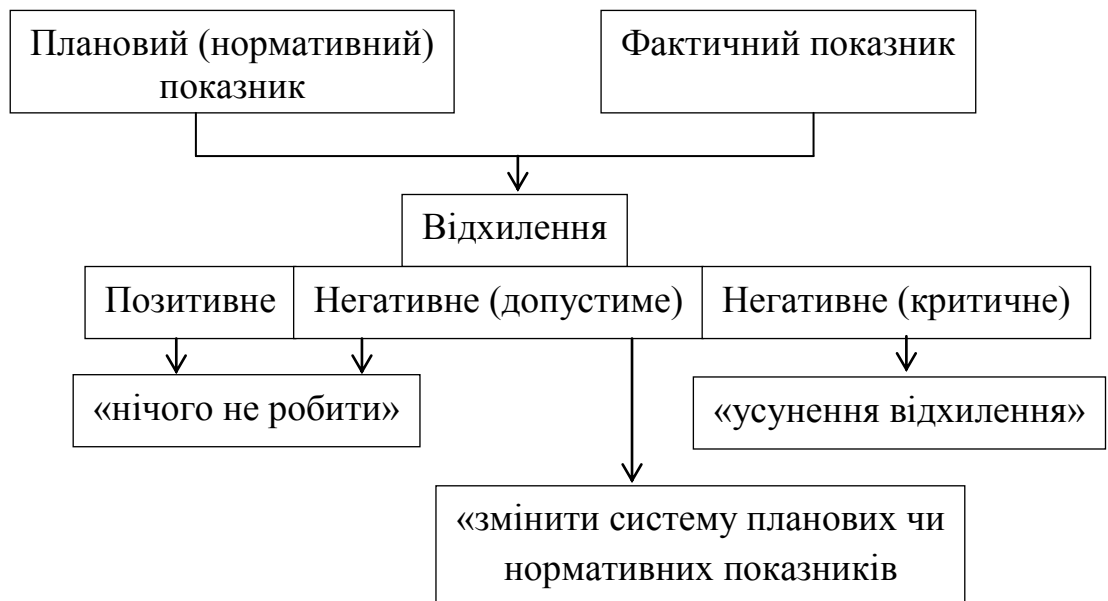

Рис. 3.2. Формування принципових алгоритмів дій щодо усунення різноманітних відхилень фактичних показників фінансової безпеки підприємства від передбачених (за матеріалами джерела [34])

- «змінити систему планових чи нормативних показників» – використовуються у випадках, коли можливості нормалізації окремих аспектів фінансової безпеки обмежені або навіть відсутні. У цьому випадку за результатами моніторингу фінансової безпеки підприємства вносяться пропозиції щодо коригування системи цільових стратегічних нормативів, показників поточних фінансових планів чи окремих бюджетів, пов'язаних із забезпеченням фінансової безпеки підприємства.

Отже, впровадження системи контролінгу у СТОВ «Дніпро-Н» дозволяє значно підвищити ефективність всього процесу управління його фінансовою безпекою, забезпечити концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках фінансової безпеки підприємства та своєчасно виявляти відхилення його фактичних показників від передбачених та приймати оперативні управлінські рішення, спрямовано їх нормалізацію.

Висновки до третього розділу

1. Найбільш поширена інтегральна методика оцінки рівня фінансового стану підприємства, що передбачає синтез фінансових показників у складних структурах. Таким чином, інтегральний метод заснований на використанні коефіцієнтного методу, який є розрахунком відносних показників на основі даних статистичної фінансової звітності.

Істотним недоліком методу коефіцієнтів є відсутність стандартних значень для більшості використовуваних коефіцієнтів, а також той факт, що зміна значень відносних коефіцієнтів у динаміці не може бути правильно інтерпретована, оскільки і чисельник, і знаменник будь-якого коефіцієнта змінюється з часом.

Інтегральний метод не враховує показники, що характеризують грошові потоки підприємства, а облік реальних надходжень та витрат коштів має бути одним із найважливіших.

У зв'язку з вищевикладеним вважаємо за необхідне використовувати значення коефіцієнтів, розрахованих для 60 підприємств 6 різних видів економічної діяльності у сфері сільськогосподарського виробництва в Україні. Цей захід дозволить уточнити оцінку рівня фінансової безпеки, що відображає реальні умови функціонування українських підприємств у сфері сільськогосподарського виробництва, до яких належить СТОВ «Дніпро-Н».

Крім того, вважаємо за необхідне вдосконалити методологію оцінки рівня фінансової безпеки підприємства у сфері сільськогосподарського виробництва шляхом вибору такого переліку показників, що становлять інтегральну оцінку, що найбільш повно охарактеризували ключові напрямки його діяльності. .

У прогнозованій методиці комплексний показник управління та комплексний показник ділової активності залишилися незмінними порівняно з методологією Кракоса Ю. Б. та Розгін Р.А. Це з значною важливістю даних показників у відображенні реального стану фінансової безпеки, оскільки ці характеристики характеризують ефективність будь-якої компанії.

На підставі проведених розрахунків можна дійти невтішного висновку, що реалізація запропонованих заходів щодо оптимізації структури капіталу СТОВ «Дніпро-Н» призведе до підвищення рівня фінансової безпеки досліджуваного підприємства. Особливий вплив на зміну структури капіталу на показники фінансової стійкості вплинули існуючі 50% власного капіталу, 50% позикових: коефіцієнт фінансової автономії збільшиться, коефіцієнт фінансового ризику знизиться, коефіцієнт фінансової стійкості збільшиться. Пропоновані зміни гарантують довгострокову платоспроможність як самого підприємства, і його контрагентів. Щодо рівня фінансової безпеки, який характеризує СТОВ «Дніпро-Н», то його можна назвати «впевненим». Зазначений рівень фінансової безпеки характеризується оптимальним значенням всіх коефіцієнтів, що характеризують рівень фінансової безпеки підприємства.

Важливим елементом забезпечення фінансової безпеки підприємства є інформаційно-аналітична підсистема, яка має містити такі дані: якісні та кількісні значення показників фінансової безпеки, наявність чи потенційність ризиків та загроз, формалізовані фінансові інтереси та стан їх реалізації, стратегічний план (стратегія) забезпечення фінансової безпеки компанії, якісні та кількісні характеристики використання грошових ресурсів, розмір останніх, а також джерела їх отримання, фінансовий план (бюджет). Інформаційне забезпечення складається із статистичної, економічної, комерційної, фінансової та іншої інформації. Повна, своєчасна та достовірна інформація дозволить приймати ефективні рішення щодо запобігання та подолання різноманітних загроз фінансовим інтересам суб'єктів господарювання.

У рамках механізму економічної безпеки підприємства пропонується здійснювати два типи контролю:

- Поточні - здійснюються безпосередньо в процесі експлуатації підприємства та реалізації антикризових заходів. Його основна мета – відслідковувати відповідність реальних результатів поставленим завданням. Також оцінюється ступінь ефективності та адекватності дій щодо забезпечення економічної безпеки;

- Підсумковий проводиться після закінчення звітного періоду або реалізації антикризових заходів. Його мета - перевірити відповідність досягнутих результатів поставленим цілям, а також оцінити ефективність вжитих заходів та прийняти рішення щодо необхідності додаткових заходів щодо забезпечення економічної безпеки.

2. Після проведення SWOT-аналізу діяльності СТОВ «Дніпро-Н» у стратегії компанії було виявлено помилки, які могли призвести як до провалу проекту, так і до краху підприємства загалом. Матриця SWOT-аналізу допомогла поглянути на сильні та слабкі сторони підприємства, проаналізувати можливості та загрози зовнішнього середовища та, як наслідок, створити нову стратегію для підприємства. Таким чином, стратегії

концентрації зусиль в даний час є найбільш прийнятними для СТОВ «Дніпро-Н».

Контролінг фінансової безпеки - це регулююча система управління, яка координує взаємозв'язок між формуванням інформаційної бази, аналізом, плануванням та внутрішнім контролем, забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках фінансової безпеки підприємства, своєчасне виявлення відхилення його фактичних показників від прогнозованих та прийняття оперативних управлінських рішень, спрямованих на їхню нормалізацію

Впровадження системи контролінгу на підприємстві дозволяє значно підвищити ефективність всього процесу управління його фінансовою безпекою, забезпечити концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках фінансової безпеки підприємства та оперативно виявити відхилення фактичних показників від передбачених та приймати оперативні управлінські рішення, спрямовані на їхню нормалізацію.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Після проведення всіх необхідних розрахунків, аналізу фінансово-економічної безпеки, а також розробки способів покращення фінансово-економічного стану підприємства вирішувалися такі завдання:

1. Розглянуто сутність, значення фінансово-економічної безпеки підприємств та її місце у системі економічної безпеки.
2. Досліджено концепції управління системою фінансово-економічної безпеки та її складові елементи.
3. Розглянуто внутрішні та зовнішні загрози фінансово-економічній безпеці підприємства.
4. Наведено загальну характеристику фінансово-господарської діяльності СТОВ «Дніпро-Н».
5. Проведено характеристику організації роботи служби економічної безпеки та проведено оцінку її стану за окремими компонентами у СТОВ «Дніпро-Н».
6. Розглянуто джерела інформації для потреб формування фінансово-економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н».
7. Розроблено рекомендації щодо вдосконалення управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства.

Можна зробити висновок, що управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства є дуже актуальним завданням. Поступовий перехід економіки України до ринкових відносин, по-перше, значно ускладнює економічні умови, а, по-друге, сприяє зростанню конкуренції між суб'єктами господарювання, що може погіршити їхній фінансовий стан і, більше того, призвести до банкрутства. Тому на порядку денному стоїть проблема забезпечення фінансової безпеки вітчизняних підприємств у ринкових умовах за рахунок запровадження відповідного механізму управління. Дослідження проблеми показує, що на цей процес

істотно впливає забезпечення фінансової безпеки на рівні національної економіки.

Під поняттям «фінансово-економічна безпека підприємства» слід розуміти здатність суб'єкта господарювання здійснювати свою господарську, у тому числі фінансову діяльність, ефективно та стабільно, використовуючи комплекс взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового приroda, яка повинна оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити їх належний рівень та нейтралізувати вплив ризиків внутрішнього та зовнішнього середовища.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства потребує створення власної системи безпеки для підприємства. Система фінансової безпеки підприємства – це комплекс організаційно-управлінських, охоронних, технічних, профілактичних та пропагандистських заходів, спрямованих на кількісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Створення системи безпеки підприємства та організація успішного функціонування мають базуватись на методологічних засадах наукової теорії безпеки. При створенні системи безпеки необхідно визначити цілі її створення, функції, які їй покладено, завдання, які необхідно виконати. Система фінансової безпеки повинна складатися з наступних елементів: суб'єктів, об'єктів, стратегій та механізму, що передбачає використання трьох підсистем: фінансової діагностики, моніторингу та оцінки результатів та системи важелів та методів забезпечення фінансової безпеки.

Впровадження комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, що дозволяє прогнозувати загрози фінансової безпеки та оперативно регулювати обсяг та структуру витрат на забезпечення фінансової безпеки, дозволить якісно впливати на загальну фінансову безпеку. стан конкретного суб'єкта господарювання, яке в кінцевому підсумку є найбільш позитивним. позначається на оздоровленні економіки загалом.

Одним із основних факторів організації фінансово-економічної безпеки підприємства є організація управління. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства - це система принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням захисту пріоритетних фінансових інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз.

В основі процесу управління фінансово-економічною безпекою компаній лежить певний механізм. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства є сукупність основних елементів впливу на процес розробки та реалізації управлінських рішень для забезпечення захисту фінансових інтересів від різних загроз. Ефективний механізм управління фінансовою безпекою підприємства дозволяє повною мірою реалізувати цілі і завдання, що стоять перед ним, сприяє ефективному захисту його фінансових інтересів від різних загроз внутрішнього і зовнішнього характеру.

Перш ніж розпочати аналіз стану фінансово-економічної безпеки підприємства, було досліджено фінансовий стан СТОВ «Дніпро-Н».

На підставі аналізу методик оцінки рівня фінансової безпеки підприємств можна дійти невтішного висновку про відсутність «ідеальної» методології. У зв'язку з цим було проаналізовано всі недоліки методик з метою їхнього покращення. Методика Кракоса Ю. Б. та Розгін Р.А. були обрані як основа для покращення. Запропонована методика також складається із п'яти комплексних показників. З метою адаптації методології для підприємств у сфері сільськогосподарського виробництва склад цих показників було трохи змінено. Замість комплексного показника інвестиційної привабливості ми пропонуємо використати комплексний показник майнового стану підприємства. Комплексний індикатор майнового стану повинен включати норму амортизації, швидкість оновлення основних засобів та норму прибутку на активи. На наш погляд, запропонована методика зможе дати більш точну та глибоку оцінку стану фінансової безпеки підприємства.

Також було проведено SWOT-аналіз та розглянуто контролінг як спосіб покращення управління системою фінансової безпеки СТОВ «Дніпро-Н».

З метою підвищення рівня фінансово-економічної безпеки СТОВ «Дніпро-Н» удосконалено методику оцінки рівня фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств.

Вважаємо, що всі перераховані вище пропозиції та покращення мають велике практичне значення і можуть бути використані для підвищення ефективності управління фінансовою безпекою СТОВ «Дніпро-Н».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика: навч. посібник/ О.Я. Базілінська. – К.: ЦУЛ, 2009. – 328 с.
2. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні: монографія / О.І. Барановський. - К: Нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 759 с.
3. Барулин С.В. Финансы: учебник / С.В. Барулин. – 2-е изд., стер. – М.: КНОРУС, 2011. – 640 с.
4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия: учебник / И.А. Бланк. - К.: Ника центр, Эльга, 2004. – 784 с.
5. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / І.М.Бойчик.– К.: Атіка, 2012. – 543 с.
6. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. — 1736 с.
7. Варналій З.С. Економічна безпека: навчальний посібник / З.С. Варналій. – К.: Знання, 2009. – 647 с.
8. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємства України: стратегія та механізм зміцнення: монографія. / Т.Г. Васильців – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
9. Генієвська О.В. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства. *Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи* : матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 28-30 жовтня 2021 р. : В 2 т. – Том 1. – Дніпро: Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2021. – С. 84-85.
10. Генієвська О.В. Поняття управління системою фінансово-економічної безпеки та її складові елемент. Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки (з нагоди 100-річчя з часу заснування Дніпровського державного аграрно-економічного університету) : колективна монографія /

за заг. ред. І.П. Приходька, О.М. Губарик – Дніпро: Пороги, 2021. - С. 194-202.

11. Гетьман О.О. Економічна діагностика: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 307 с.

12. Городня Т.А. Економічна та фінансова діагностика / Т.А. Городня, І.П. Мойсеєнко. – К.: ППНВ, 2008. – 282 с.

13. Гражевська Н. І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації / Н. І. Гражевська, В. І. Трохименко // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 58–68.

14. Гривківська О.В. Забезпечення фінансової безпеки сільського господарства: монографія / О.В. Гривківська – Тернопіль: Астон, 2012. – 340с.

15. Дыбаль С.В. Финансовый анализ в концепции контроллинга: монография / С.В. Дыбаль. – СПб.: Бизнес-пресса, 2009. – 344 с.

16. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Л.І. Донець. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.

17. Євецьких С.Я. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посібник / С.Я. Євецьких, Г.В. Тельнова. – К.: ЦУЛ, 2007. – 176 с.

18. Єпіфанов А.О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 295 с.

19. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: навчальний посібник/ М.М. Єрмошенко. – К.: Нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 307 с.

20. Захаров О.І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності: навч. посібник / О.І. Захаров, П.Я. Пригунов. - К. - КНТ, 2008. – 257 с.

21. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.

22. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності: навч. посібник / М.І. Камлик. – К.: Атіка, 2005. – 432 с.
23. Карлін М.І. Фінансова система України: навч. посібник / М.І. Карлін. – К.: Знання, 2007. – 324 с.
24. Кириленко В.І. Інвестиційна складова економічної безпеки: монографія / В.І. Кириленко. - К.: КНЕУ, 2005. – 232 с.
25. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз / Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній. – К.: Знання, 2008. – 351 с.
26. Кондрашихін А.Б. Управління фінансовою санацією підприємства / А.Б. Кондрашихін. – К.: ЦУЛ, 2008. – 440 с.
27. Куликов П.М. Економіко-математичне моделювання фінансового стану підприємства: навч. посібник / П.М. Куликов, Г.А. Іващенко. – Харків: Інжек, 2009. – 152 с.
28. Мойсеєнко І.П. Управління інтелектуальним потенціалом: монографія / І.П. Мойсеєнко. – Львів: Аверс, 2007. – 304 с.
29. Мунтіян В. І. Економічна безпека України. Київ: КВІЦ, 1999. 464 с.
30. Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ / В.Л. Ортинський. – К.: Правова єдність, 2009. – 542 с.
31. Осовська Г.В. Менеджмент організацій: підручник для студ. вищ. навч. закладів / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К.: Кондор, 2009. – 680 с.
32. Папехин Р.С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия: диссертация на соискание ученой степени к. э. н.: 08.00.10 / Папехин Р.С. – Волгоград, 2007. – 176 с.
33. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підручник / А. М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. – К.: КНЕУ, 2012. – 546 с.
34. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
35. Подольчак Н.Ю. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навч. посібник / Н.Ю. Подольчак, В.Я. Карковська. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. - 268с.

36. Поздняков В.Я. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятий: учебник для вузов / В.Я. Поздняков. – М.: ИНРФРА-М, 2010. – 617 с.
37. Сідак В.С. Мораль і безпека особи, нації, держави: історико-філософські нариси / В.С. Сідак, І. В. Валько ; АПН України, Національна академія Служби безпеки України. - К. : [б.в.], 2001. - 221 с.
38. Скібницький О.М. Антикризисний менеджмент: навч. посібник / О.М. Скібницький. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 568 с.
39. Склеповий Є.В. Ринок факторингових послуг в Україні / Є.В. Склеповий // Фінанси України. – 2005. – № 9. – 115 с.
40. Сусіденко О.В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика : монографія / О.В. Сусіденко. – К. : ЦУЛ, 2015. – 128 с
41. Тараненко І.В. Регіональна економіка : навч. посіб. / І.В. Тараненко.– К. : Кондор, 2013. – 305 с.
42. Тарасенко С.І. Сутність та складові економічної безпеки підприємства / С.І. Тарасенко // Вісник Харківського державного університету ім.Каразіна. – Харків, 2007. – 232 с.
43. Терещенко О.О. Антикризисне фінансове управління на підприємстві: монографія / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2008. – 272 с.
44. Тридід О.М. Методичні рекомендації щодо оцінки фінансової стійкості підприємства / О.М. Тридід, К.В. Орехова. – 2005. – № 1. – 89 с.
45. Тумар М.Б. Основи економічної безпеки підприємства: навч. посібник / М.Б. Тумар. – К.: Хай-Тек-Прес, 2008. – 232 с.
46. Тягунова Н.М. Підприємництво і бізнес-культура. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / Н.М. Тягунова. – К. : Ліра-К, 2014. – 118 с.
47. Фролова Л.В. Злиття та поглинання підприємств: компендіум для студентів економічних напрямів підготовки денної і заочної форм навчання / Л.В. Фролова, А.Ю. Голобородько. – К. : Ліра-К, 2013. – 236 с.
48. Фролова Л.В. Тренінг з економіки підприємства : навч-метод. посіб./ Л.В. Фролова, О.С. Кравченко. – К. : Ліра-К, 2013. – 154 с.

49. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. / Є.І. Ходаківський. – К. : ЦУЛ, 2014. – 274 с
50. Шарко М.В. Економіка підприємства : навч. посіб. / М.В. Шарко. – К.: Ліра-К, 2014. – 436 с.
51. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства / Л.А. Швайка. – К. : Ліра-К, 2014. – 268 с.
52. Шевченко Л.С. Економіка підприємства : навч. посіб. / Л.С. Шевченко. – К. : Ліра-К, 2014. – 208 с.
53. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник / О.О. Шеремет. – К.: Кондор, 2009. – 194 с.
54. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: навч. посібник / З.Є. Шершньова, С.В. Оборська. – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.
55. Шило В.П. Фінанси підприємств : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило, С. Б. Ільїна, С.С.Боровська, В.В.Барабанові. – К. : ВД „Професіонал”, 2012. – 288 с.
56. Шірінян Л.В. Визначення фінансової стійкості страхових компаній і підприємств / Л.В. Шірінян // Фінанси України. – 2005. – № 9. – 80 с.
57. Шкарлет С.М. Діагностика потенціалу економічної безпеки підприємства у функціональному аспекті його інноваційної політики / С.М. Шкарлет. – 2006. – № 85. – 161 с.
58. Шкарлет С.М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект: монографія / С.М. Шкарлет. – К.: Книжкове видавництво Національного авіаційного ун-ту, 2007. – 436 с.
59. Школьник І.О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І.О. Школьник // Держ. вищ. навч. закл. "Укр. акад. банків. справи Нац. Банку України", Каф. фінансів. - К. : Центр учб. літ., – 2016. – 338 с.
60. Шлемко В.Т. Економічна безпека України: сутність та шляхи забезпечення : Монографія / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько. – К. : НІСД, 1997. 144с.

61. Шпак Н.О. Економічна стабільність суб'єктів господарювання в умовах хаотичного розвитку національної економіки України : навч. посіб. / Н.О. Шпак, О. В. Пирог. – К. : Ліра-К, 2015. – 288 с
62. Штангрет А.М. Антикризове управління підприємством / А.М. Штангрет. – К.: Знання, 2007. – 450 с.
63. Юрко І.В. Торговельне підприємництво : навч. посіб. / І.В. Юрко. – К.: ЦУЛ, 2014. – 308 с.
64. Яременко С.М. Економічна безпека банків та способи її забезпечення / С.М. Яременко // Фінанси, облік і аудит: збірник наукових праць. — К.: КНЕУ, 2009. — № 13. — С. 136–145.
65. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н.М. Яркіна. – К.: Ліра-К, 2015. – 498 с
66. Ярошевич Н.Б. Підприємництво і менеджмент навч. посіб. / Н.Б. Ярошевич. – К. : Ліра-К, 2014. – 408 с.
67. Ястремський О.І. Основи мікроекономіки: підручник / О.І. Ястремський. — К.: Знання, 1998. — 673 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Оцінка майна СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 рр., тис. грн.

Види активів (майна)	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношен ня у % 2020 р. до 2016 р.
Майно - усього	2566,9	2659,0	3128,0	4795,0	8538,0	332,62
Необоротні активи	799,8	844,0	749,0	1085,0	4805,0	600,78
Основні засоби	750,8	807,0	722,0	1016,0	4732,0	630,26
Довгострокові біологічні активи	49,0	37,0	27,0	69,0	73,0	148,98
Оборотні активи	1767,1	1815,0	2379,0	3710,0	3733,0	211,25
Оборотні виробничі фонди	819,3	1071,0	1668,0	2491,0	2823,0	344,56
Виробничі запаси	77,5	43,0	75,0	55,0	104,0	134,19
Фонди обігу	947,8	744,0	711,0	1219,0	910,0	96,01
Готова продукція і товари	72,6	159,0	67,0	185,0	602,0	829,20
Поточна дебіторська заборгованість	825,5	563,0	641,0	302,0	52,0	6,30
Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	49,7	22,0	3,0	732,0	256,0	515,09

Додаток Б

Оцінка капіталу СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 рр., тис. грн.

Види пасивів (капіталу)	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
Капітал - усього	2566,9	2659,0	3128,0	4795,0	8538,0	332,62
Власний капітал	2059,3	1798,0	2319,0	3201,0	4096,0	198,90
Статутний капітал	19,1	19,0	7,0	7,0	7,0	36,65
Зобов'язання	507,6	861,0	809,0	1594,0	4442,0	875,10
Забезпечення наступ них витрат і платежів	137,7	131,0	353,0	803,0	696,0	505,45
Довгострокові зобов'язання	235,8	181,0	127,0	334,0	3294,0	1396,95
Поточні зобов'язання	134,1	549,0	329,0	457,0	452,0	337,06
Кредиторська заборгованість	103,0	137,0	112,0	171,0	142,0	137,86

Додаток В

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів

СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення, +;-) 2020 р. до 2016 р.
Вартість основних засобів на початок року	848,2	1343,4	1512,0	1542,0	1968,0	232,02
Надійшло за рік	497,8	319,0	30,0	426,0	3868,0	777,02
Вибуло за рік	2,6	150,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Вартість основних засобів на кінець року	1343,4	1512,0	1542,0	1968,0	5836,0	434,42
Нараховано амортизації за рік	60,7	112,4	115,0	132,0	152,0	250,41
Знос основних засобів: а) на початок року	531,9	592,6	705,0	820,0	952,0	178,98
б) на кінець року	592,6	705,0	820,0	952,0	1104,0	186,30
Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн	495,20	168,60	30,00	426,00	3868,00	781,10
Темп зростання (зниження), %	158,38	112,55	101,98	127,63	296,54	138,16
Темп приросту (зменшення), %	58,38	12,55	1,98	27,63	196,54	138,16
Коефіцієнт оновлення, %	37,06	21,10	1,95	21,65	66,28	29,22
Коефіцієнт вибуття, %	0,31	11,17	0,00	0,00	0,00	-0,31
Період оновлення (можливого повного вибуття), років	2,72	10,07	51,40	4,62	1,51	-1,21
Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	0,52	47,02	0,00	0,00	0,00	-0,52
Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	99,48	52,85	100,00	100,00	100,00	0,52
Період обороту, років	18,05	12,70	13,28	13,30	25,67	142,20
Коефіцієнт зносу, %:а) на початок року	62,71	44,11	46,63	53,18	48,37	77,14
б) на кінець року	69,87	52,48	54,23	61,74	56,10	80,29
Коефіцієнт придатності, %:а) на початок року	37,29	55,89	53,37	46,82	51,63	138,44
б) на кінець року	30,13	47,52	45,77	38,26	43,90	145,69

Додаток Д

Фінансові результати діяльності СТОВ «Дніпро-Н», тис. грн.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
(виручка) від реалізації ці (товарів, робіт, послуг)	2877,10	3332,00	3635,00	7050,00	9869,00	343,02
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2520,30	2999,00	3259,00	5886,00	8274,00	328,29
У % до доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	87,60	90,01	89,66	83,49	83,84	-3,76
Операційні витрати, у тому числі:						
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	1554,10	2344,00	1960,00	3442,00	5295,00	340,71
б) адміністративні витрати;	299,90	409,00	279,00	530,00	628,00	209,40
в) витрати на збут;	119,30	30,00	166,00	397,00	476,00	398,99
г) інші операційні витрати.	256,10	233,00	227,00	491,00	681,00	265,91
Валовий прибуток (збиток)	966,20	655,00	1299,00	2444,00	2979,00	308,32
У % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	38,34	21,84	39,86	41,52	36,00	-2,33
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	290,90	-17,00	627,00	1026,00	1194,00	410,45
Фінансові та інвестиційні витрати	67,10	94,00	88,00	144,00	299,00	445,60
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	223,80	-111,00	539,00	882,00	895,00	399,91
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності	223,80	-111,00	539,00	882,00	895,00	399,91
У % до прибутку від звичайної діяльності до оподаткування	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00
Надзвичайні витрати і податки з надзвичайного прибутку	0,00	150,00	6,00	0,00	0,00	-
Чистий прибуток (збиток)	223,80	-261,00	533,00	882,00	895,00	399,91
У % до прибутку (збитку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	7,78	-7,83	14,66	12,51	9,07	1,29
У % до валового прибутку (збитку)	23,16	-39,85	41,03	36,09	30,04	6,88

Додаток Е

Оцінка фінансової стійкості СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	Нормативне значення	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,80	0,68	0,74	0,67	0,48	59,80
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,20	0,32	0,26	0,33	0,52	263,09
Коефіцієнт фінансування	>1	4,06	2,09	2,87	2,01	0,92	22,73
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,25	0,48	0,35	0,50	1,08	439,96
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,10	0,09	0,05	0,09	0,45	433,85
Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,46	0,21	0,16	0,21	0,74	159,63
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	1495,30	1135,00	1697,00	2450,00	2585,00	172,88
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,85	0,63	0,71	0,66	0,69	81,83
Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	1,68	0,92	0,98	0,92	0,75	45,02
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,03	0,02	0,00	0,30	0,10	297,96
Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,63	0,73	0,90	1,12	1,58	251,29
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,29	0,30	0,23	0,21	0,55	189,48
Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,44	0,47	0,53	0,48	0,19	42,88
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	2,21	2,15	3,18	3,42	0,78	35,16

Додаток Ж

Оцінка ділової активності СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2397,60	2777,00	3029,00	5875,00	8224,00	343,01
Операційні витрати	1910,60	2591,00	2663,00	3591,00	7704,00	403,22
Середньорічна вартість капіталу	2535,50	2612,95	2893,50	3961,50	6666,50	262,93
Середньорічна вартість необоротних активів	641,35	821,90	796,50	917,00	2945,00	459,19
Середньорічна вартість оборотних активів	1894,15	1791,05	2097,00	3044,50	3721,50	196,47
Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів	818,30	945,15	1369,50	2079,50	2657,00	324,70
Середньорічна вартість готової продукції і товарів	36,30	115,80	113,00	126,00	393,50	1084,02
Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	872,35	694,25	602,00	471,50	177,00	20,29
Середньорічна вартість власного капіталу	1917,65	1928,65	2058,50	2760,00	3648,50	190,26
Середньорічна величина кредиторської заборгованості	134,50	120,00	124,50	141,50	156,50	116,36
Загальний коефіцієнт обертання капіталу	0,95	1,06	1,05	1,48	1,23	130,46
Фондовіддача необоротних активів, грн	3,74	3,38	3,80	6,41	2,79	74,70
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,27	1,55	1,44	1,93	2,21	174,58
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	284	232	249	187	163	57
Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів	2,93	2,94	2,21	2,83	3,10	105,64
Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	123	123	163	127	116	95
Коефіцієнт обертання готової продукції і товарів	66,05	23,98	26,81	46,63	20,90	31,64
Тривалість одного обороту готової продукції і товарів, днів	5	15	13	8	17	316
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	2,75	4,00	5,03	12,46	46,46	1690,53
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	131	90	72	29	8	6
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,25	1,44	1,47	2,13	2,25	180,29
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	288	250	245	169	160	55
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	14,21	21,59	21,39	25,38	49,23	346,54
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	25	17	17	14	7	29

Додаток 3

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів СТОВ «Дніпро-Н», тис. грн.

Показник	Нормативне значення	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення ,+;-) 2020 р. до 2016р.
Оцінка ліквідності							
Високоліквідні активи (A1)	≥П1	49,70	22,00	3,00	732,00	256,00	515,09
Середньоліквідні активи (A2)	≥П2	825,50	563,00	641,00	302,00	52,00	6,30
Низьколіквідні активи (A3)	≥П3	891,90	1230,0	1735,0	2676,0	3425,0	384,01
Короткострокові зобов'язання (П2)	≤A2	31,10	412,00	217,00	286,00	310,00	996,78
Довгострокові зобов'язання (П3)	≤A3	235,80	181,00	127,00	334,00	3294,0	1396,95
Оцінка платоспроможності							
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,37	0,04	0,01	1,60	0,57	152,82
Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	6,53	1,07	1,96	2,26	0,68	10,44
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	13,18	3,31	7,23	8,12	8,26	62,67
Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	6,94	3,64	6,86	6,06	2,28	32,84
Оцінка оборотності оборотних активів							
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	2397,6	2777,0	3029,0	5875,0	8224,0	343,01
Середньорічна вартість оборотних активів	-	1894,1	1791,0	2097,0	3044,5	3721,5	196,47
Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	1,27	1,55	1,44	1,93	2,21	174,58
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,79	0,64	0,69	0,52	0,45	57,28
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	284	232	249	187	163	57

Додаток К

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н»

№ з/п	Показники	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	Показники ліквідності											
1.1	Показники ліквідності	13,18	10	3,31	10	7,23	10	8,12	10	8,26	10	8
1.2	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	6,53	10	1,07	10	1,96	10	2,26	10	0,68	8	8
2	Показники ділової активності											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	130,98	6	90,00	8	71,55	9	28,89	10	7,75	10	8
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	173,63	4	147,41	5	200,41	3	221,10	2	142,55	5	8
2.3	Період оборотності активів, днів	380,71	8	338,73	9	343,90	9	242,75	10	291,82	10	8
3	Показники фінансової незалежності											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	19,77	10	32,38	9	25,86	9	33,24	9	52,03	8	8
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	84,62	10	62,53	10	71,33	10	66,04	10	69,25	10	8
4	Показники рентабельності											
4.1	Рентабельність продажу, %	7,78	9	7,83	9	14,99	10	12,51	10	9,07	9	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	2,21	7	2,50	7	4,71	9	5,57	10	3,36	8	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	2,92	6	3,38	6	6,62	8	7,99	8	6,13	8	9
5	Інші показники											
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	44,11	8	46,63	8	53,18	7	48,37	8	18,92	10	7
	Інтегрований показник фінансового стану	8,18		8,42		8,72		8,96		8,83		-
	Рейтинг фінансового стану	А		А		А		А		А		-

Додаток Л

Прогнозована методика оцінки рівня фінансової безпеки підприємства
в порівнянні з методикою Кракос Ю. Б. та Разгон Р. О.

Методика Кракос Ю. Б. та Разгон Р. О.	Пропонована методика
<p>1. Комплексний показник оцінки управління:</p> <ul style="list-style-type: none"> – рентабельність активів; – рентабельність власного капіталу; – загальна рентабельність продажів по валовому прибутку; – рентабельність продукції. 	<p>1. Комплексний показник оцінки рентабельності підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> – рентабельність активів; – рентабельність власного капіталу; – загальна рентабельність продажів; – рентабельність продукції.
<p>2. Комплексний показник оцінки платоспроможності та фінансової стійкості:</p> <ul style="list-style-type: none"> – коефіцієнт поточної ліквідності; – коефіцієнт абсолютної ліквідності; – співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості; – коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами; – коефіцієнт маневреності власного капіталу. 	<p>2. Комплексний показник оцінки платоспроможності підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> – коефіцієнт поточної ліквідності; – коефіцієнт абсолютної ліквідності; – співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості; – коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами; – коефіцієнт втрати платоспроможності.
<p>3. Комплексний показник ділової активності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оборотність активів; – оборотність основних засобів; – оборотність оборотних активів; – оборотність грошових коштів; – оборотність власного капіталу. 	<p>3. Комплексний показник ділової активності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оборотність активів; – оборотність основних засобів; – оборотність оборотних активів; – оборотність грошових коштів; – оборотність власного капіталу.
<p>4. Комплексний показник ринкової стійкості:</p> <ul style="list-style-type: none"> – коефіцієнт автономії; – коефіцієнт фінансового ризику; – коефіцієнт маневреності оборотних – активів; – коефіцієнт мобільності активів; – індекс постійних активів. 	<p>4. Комплексний показник фінансової стійкості:</p> <ul style="list-style-type: none"> – коефіцієнт автономії; – коефіцієнт фінансового ризику; – коефіцієнт маневреності власного капіталу; – коефіцієнт фінансової стійкості.
<p>5. Комплексний показник інвестиційної привабливості:</p> <ul style="list-style-type: none"> – коефіцієнт чистої виручки; – показник чистого прибутку на акцію. 	<p>5. Комплексний показник матеріального стану підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> – коефіцієнт зносу основних фондів; – коефіцієнт оновлення основних засобів; – фондовіддача основних засобів.

Додаток М

Склад комплексного показника оцінки стану фінансової безпеки
підприємства та нормативні значення його складових
(на основі матеріалів джерела [9])

Назва коефіцієнта	Поправочний коефіцієнт		
	0	0,5	1
1. Комплексний показник оцінки рентабельності підприємства:			
– рентабельність активів;	<0,00	0,00-0,05	>0,05
– рентабельність власного капіталу;	<0,00	0,00-0,05	>0,05
– загальна рентабельність продажів;	<0,00	0,00-0,05	>0,05
– рентабельність продукції.	<0,00	0,00-0,05	>0,05
2. Комплексний показник оцінки платоспроможності підприємства:			
– коефіцієнт поточної ліквідності;	<0,60	0,60-0,80	>0,80
– коефіцієнт абсолютної ліквідності;	<0,20	0,20-0,25	>0,25
– співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості;	<1,00	1,00-1,20	>1,20
– коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами;	<0	0-0,10	>0,10
– коефіцієнт втрати платоспроможності.	<0,85	0,85-1,00	>1,00
3. Комплексний показник ділової активності:			
– оборотність активів;	<0,50	0,50-0,90	>0,90
– оборотність основних засобів;	<1,00	1,00-2,00	>2,00
– оборотність оборотних активів;	<1,00	1,00-2,00	>2,00
– оборотність грошових коштів;	<1,00	1,00-2,00	>2,00
– оборотність власного капіталу.	<1,00	1,00-2,00	>2,00
4. Комплексний показник фінансової стійкості:			
– коефіцієнт автономії;	<0,30	0,30-0,50	>0,50
– коефіцієнт фінансового ризику;	>1,10	0,90-1,10	<0,90
– коефіцієнт маневреності власного капіталу;	<0,00	0,00-0,10	>0,10
– коефіцієнт фінансової стійкості.	<0,80	0,80-1,00	>1,00
5. Комплексний показник матеріального стану підприємства:			
– коефіцієнт зносу основних фондів;	>0,60	0,40-0,60	<0,40
– коефіцієнт оновлення основних засобів;	<0,01	0,01-0,10	>0,10
– фондівіддача основних засобів.	<1,00	1,00-2,00	>2,00

Додаток Н

Таблиця 1

Матриця ймовірності/дії для створення можливостей у зовнішньому середовищі [18]

Дія	Вірогідність			
		Висока	Середня	Слабка
	Сильне	1. Не повністю задоволений попит на продукцію 2. Стійкий попит на продукцію 3. Впровадження в нові сегменти ринку	1. Вдосконалення технології виробництва 2. Зниження цін на сировину і готову продукцію	1. Зниження податків і мит 2. Поява нових виробників
	Помірне	1. Вільний вхід на ринок 2. Вдосконалення менеджменту	1. Розорення і відхід підприємств-виробників	1. Зміни переваг споживачів
	Слабке	1. Невдала поведінка конкурентів	1. Відсутність зарубіжних конкурентів	1. Державна підтримка підприємств

Таблиця 2

Матриця «імовірність / вплив» для позиціонування загроз зовнішньому середовищу [3]

Дія	Вірогідність			
		Висока	Середня	Низька
	Сильне	1. Несприятлива економічна ситуація в державі	1. Збої в постачаннях продукції	1. Поява товарів-субститутів 2. Поява нових фірм на ринку 3. Посилення конкуренції
	Помірне	1. Зниження рівня життя населення 2. Зростання податків і мит	1. Посилювання законодавства	1. Поява принципово нового товару 2. Скачки курсів валют 3. Зміна купівельних переваг
	Слабке	1. Зміна рівня цін	1. Зростання темпів інфляції	1. Погіршення політичної обстановки

Додаток П

Зовнішні можливості та загрози [20]

Можливості	Погрози
Вдосконалення технології виробництва	Зростання податків і мит
Стійкий попит на продукцію	Пониження рівня цін
Зниження податків і мит	Зростання темпів інфляції
Зниження цін на сировину і матеріали	Посилювання законодавства
Відсутність зарубіжних конкурентів	Зниження рівня життя населення
Не повністю задоволений попит на продукцію	Зміна купівельних переваг
Державна підтримка малих підприємств	Поява товарів-субститутів
Поліпшення рівня життя населення	Скачки курсів валют
Вдосконалення менеджменту	Несприятлива економічна ситуація в державі
Розорення і відхід фірм-виробників	Посилення конкуренції
Підвищення рівня цін	Поява нових виробників
Вільний вхід на ринок	Поява принципово нового товару
Впровадження в нові сегменти ринку	Збої в постачаннях продукції
Невдала поведінка конкурентів	Погіршення політичної обстановки